

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski program Geodezija,
Smer za prostorsko informatiko

Kandidat:

Aleš Rob

Predlog ureditve in širitve naselja Gibina z vidika razvoja turizma v občini Razkrižje

Diplomska naloga št.: 269

Mentor:

izr. prof. dr. Anton Prosen

Somentor:

asist. Tadej Žaucer

Ljubljana, 18. 6. 2008

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani **ALEŠ ROB** izjavljam, da sem avtor diplomske naloge z naslovom:

**»PREDLOG UREDITVE IN ŠIRITVE NASELJA GIBINA Z VIDIKA RAZVOJA
TURIZMA V OBČINI RAZKRIŽJE«**

Izjavljam, da se odpovedujem vsem materialnim pravicam iz dela za potrebe elektronske separatoteke FGG.

Ljubljana 06. 06. 2008

(podpis)

IZJAVE O PREGLEDU NALOGE

Nalogo so si ogledali učitelji prostorske smeri:

BIBLIOGRAFSKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN IN IZVLEČEK

UDK:	338.48:711.3(497.4)(043.2)
Avtor:	Aleš Rob
Mentor:	izr. prof. dr. Anton Prosen
Somentor:	asist. Tadej Žaucer
Naslov:	Predlog ureditve in širitve naselja Gibina z vidika razvoja turizma občine Razkrižje
Obseg in oprema:	78 str., 10 pregl., 3 graf., 30 sl.
Ključne besede:	Gibina, občina Razkrižje, turizem, podeželje, ureditev, prenova, razvoj

Izveček

Občina Razkrižje leži na tistem delu pomurske pokrajine, kjer se reka Mura približa državni meji s Hrvaško. V teoretičnem delu naloge so predstavljena strokovna izhodišča za širitev in analiza obstoječega stanja.

V praktičnem delu naloge je predstavljeno območje občine v širšem smislu in vas Gibina. Prav tako je zajeto območje širitve vasi Gibina in predlog nadaljnega razvoja. Poudarek je na povezavi med samo širitvijo vasi in turizmom v občini, ki je pomemben za nadaljnji razvoj občine. Cilj prostorskega urejanja je izkoristiti prednosti in priložnosti podeželskega prostora z vključitvijo prebivalstva.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTALISTIC INFORMATION

UDC: 338.48:711.3(497.4)(043.2)
Author: Aleš Rob
Supervisor: Assoc. Prof. dr. Anton Prosen
Cosupervisor: assistant Tadej Žaucer
Title: Proposal for regulation and enlargement of Gibina from the point of view of development of tourism in Razkrižje
Notes: 78 p., 10 tab., 3 gr., 30 fig.
Key words: Gibina, commune Razkrižje, tourism, country, regulation, renovate, development.

Abstract

Community Razkrižje lies in that side of the Pomurje region, where river Mura flows right next to the boarder with Croatia. Expert basis for enlargement and also the analysis of the current situation are introduced in the theoretical part of this work.

Area of the community in a broader sense and the village Gibina are introduced in practical part of this work. It also includes the area of the enlargement of the village Gibina and proposal for further development. The stress is on the connection between the enlargement of the village and the tourism in the community, which has an important role for further development of the community. Objective of the spatial planning is to take advantage of the strengths and opportunities of rural area with inclusion of the population.

ZAHVALA

Za pomoč in strokovne nasvete pri izdelavi diplomske naloge se najprej iskreno zahvaljujem mentorju izr. prof. dr. Antonu Prosenu in asis. Tadeju Žaucerju.

Zahvaljujem se tudi svojim staršem, predvsem mami Branki za podporo in finančno pomoč v času študija ter bratoma Dejanu in Kristjanu. Zahvala gre tudi vsem ostalim, ki so mi stali ob strani v času nastajanja diplomske naloge. Diplomsko nalogo posvečam svojemu očetu Branku.

KAZALO:

1 UVOD	1
1.1 Namen in cilji naloge.....	1
1.2 Sestava naloge	2
2 PRENOVA IN RAZVOJ VASI	3
2.1 Cilji in ukrepi za prenovo in razvoj vasi	3
2.1.1 Razlogi za prenovo vasi.....	3
2.1.2 Cilji prenove in razvoja vasi	4
2.1.3 Ukrepi za uresničevanje ciljev prenove in razvoja vasi	5
2.1.4 Urbanistična in oblikovalska merila za prenovo vasi	8
2.1.5 Komasacija kot inštrument za izpeljavo prenove in razvoja naselja	9
2.2 Ekološki vidik prenove in razvoja vasi	10
2.2.1 Naravni prostor	10
2.2.2 Načrtovanje prenove in razvoja vasi s stališča ekologije	12
2.2.3 Cilji in naloge za uresničitev ekologije vasi	12
3 GEOGRAFSKI ORIS LEGE RAZKRIŽJA ŠIRŠE	15
3.1 Pomurje.....	15
4 GEOGRAFSKA LEGA OBČINE RAZKRIŽJE	16
4.1 Gospodarsko-geografski prikaz dejavnosti	16
4.2 Zgodovinski razvoj občine Razkrižje	17
4.3 Naselja v občini	20
5 DEMOGRAFIJA PREBIVALSTVA	22
5.1 Naravno gibanje prebivalstva po spolu	24
5.2 Družbeno gospodarska struktura prebivalstva.....	27
5.2.1 Aktivno prebivalstvo	27
5.2.2 Struktura gospodarskih dejavnosti, registriranih v občini Razkrižje.....	28
6 TURIZEM	31
6.1.1 Čudežna pot ob zmajevi črti moči	32
6.1.2 Zdravilne energijske točke.....	33
6.1.3 Ivanov izvir.....	35
6.1.4 Božična noč pri Ivanovem izviro.....	35
6.1.5 Gibinski slap.....	36
6.1.6 Bakrenodobna naselbina.....	37
6.1.7 Romarska cerkev svetega Janeza Nepomuka	38
6.1.8 Vaška kapelica na Gibini	38
6.1.9 Rimsko gomilno grobišče	39
6.1.10 Kamnito razpelo na Gibini	39
6.1.11 Slomškov mlin.....	40
6.1.12 Kovaški muzej	40
6.1.13 »Šafarov vodnjak«	41
6.1.14 Oljarna na Gibini	41
7 ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA	42
7.1 Dejanska raba prostora	42
7.2 Namembnost objektov	44
7.3 Morfološka analiza	45
7.4 Prometna analiza.....	46

7.5 Vizualna analiza.....	47
7.6 Slemenska strešna slika.....	48
7.7 Starost in ohranjenost objektov.....	49
7.8 Zemljiškoposestna struktura in parcelna razdrobljenost.....	51
7.9 Problemi in kvalitete v prostoru.....	53
7.9.1 Problemi v naselju.....	53
7.9.2 Kvalitete v naselju.....	53
7.10 SWOT ANALIZA.....	54
8 OBSTOJEČA ŠIRITEV VASI	56
8.1 Ohranitev poseljenosti.....	57
8.2 Lokacijski načrt.....	58
8.2.1 Razlogi za pripravo lokacijskega načrta	58
8.2.2 Pravna podlaga	58
8.3 Ureditveno območje.....	59
8.3.1 Območje obdelave.....	59
8.3.2 Obstoječe stanje	59
8.4 Predvidene ureditve.....	59
8.4.1 Namembnost	59
8.4.2 Dopolnilni objekti	60
8.5 Projektne rešitve za urbanistično in arhitektonsko načrtovanje.....	60
8.5.1 Parcelacija	60
8.5.2 Gradbene linije in odmiki	60
8.5.3 Ureditev parcele	61
8.5.4 Velikost in oblika objektov	61
8.5.5 Strehe	61
8.6 Projektne rešitve za prometno, komunalno, energetska in TK infrastrukturo	62
8.6.1 Promet.....	62
8.6.2 Komunalna opremljenost	62
8.6.3 Energetska infrastruktura	63
8.6.4 Telekomunikacijsko omrežje	63
8.7 Varovanje okolja, naravne in kulturne dediščine.....	63
8.7.1 Varovanje okolja.....	63
8.7.2 Varstvo narave	65
8.7.3 Varstvo kulturne dediščine.....	65
8.7.4 Varstvo naravnih dobrin.....	65
8.8 Obramba, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.....	66
8.8.1 Zaklonišča	66
8.8.2 Varstvo pred požarom	66
8.8.3 Protierozijski ukrepi.....	67
8.9 Ostali pogoji za izvedbo LN	67
9 PREDLOG NADALJNJEGA RAZVOJA.....	68
9.1 Predlog ureditve grajene strukture	68
9.2 Prostorski razvoj	68
9.3 Predlog ureditve zelenih površin.....	69
9.4 Predlog prometne ureditve	70
9.5 Druge infrastrukturne ureditve.....	70
9.6 Vloga turizma na podeželju	71

9.6.1 Problemi pri razvoju turizma na podeželju	72
9.6.2 Kritični pogled na turizem	73
9.6.3 Povezanost turizma s širitvijo naselja Gibina.....	74
10 ZAKLJUČEK	76
VIRI	78

PRILOGA 1: DEJANSKA RABA PROSTORA

PRILOGA 2: NAMEMBNOST OBJEKTOV

PRILOGA 3: MORFOLOŠKA ANALIZA

PRILOGA 4: PROMETNA ANALIZA

PRILOGA 5: VIZUALNA ANALIZA

PRILOGA 6: SLEMENSKA STREŠNA SLIKA

PRILOGA 7 IN 8: STAROST IN OHRANJENOST OBJEKTOV

PRILOGA 9: PROBLEMI IN KVALITETE V PROSTORU

PRILOGA 10: OBSTOJEČA ŠIRITEV VASI

PRILOGA 11: PREDLOG UREDITVE GRAJENE STRUKTURE

PRILOGA 12: PREDLOG UREDITVE ZELENIH POVRŠIN

PRILOGA 13: PREDLOG PROMETNE UREDITVE

Kazalo slik:

Slika 1: Pomurje	15
Slika 2: Območje občine Razkrižje	16
Slika 3: Vinogradi v Šprincu	17
Slika 4: Občinsko središče	18
Slika 5: Osnovna šola	19
Slika 6: Zdravstvena ambulanta	19
Slika 7: Športno-rekreacijski center »Zavirje«	19
Slika 8: Čudežna pot ob zmajevi črti moči	33
Slika 9: Zdravilna energijska točka	35
Slika 10: Ivanov izvir	35
Slika 11: Božična noč pri Ivanovem izviru	36
Slika 12: Gibinski slap	37
Slika 13: Bakrenodobna naselbina	38
Slika 14: Romarska cerkev svetega Janeza Nepomuka	38
Slika 15: Vaška kapelica na Gibini	39
Slika 16: Rimsko gomilno grobišče	39
Slika 17: Kamnito razpelo	40
Slika 18: Slomškov mlin	40
Slika 19: Kovaški muzej	40
Slika 20: Šafarov vodnjak	41
Slika 21: Oljarna na Gibini	41
Slika 22: Gospodarski objekt	45
Slika 23: Kmetija	46
Slika 24: Regionalna cesta	47
Slika 25: Avtobusno postajališče	47
Slika 26: Dvokapna streha	49
Slika 27: Dvokapna streha s čopom	49
Slika 28: Hiša z drugačno arhitekturno zasnovo	49
Slika 29: Objekt potreben prenove	50
Slika 30: Območje novih gradenj	67

Kazalo preglednic:

Preglednica 1: Gibanje prebivalcev po starostnih skupinah v naseljih Gibina, Razkrižje, Šafarsko, Šprinc in Veščica	22
Preglednica 2: Gospodinjstva po številu članov	23
Preglednica 3: Prebivalstvo po spolu od 2000 do 2005	23
Preglednica 4: Naravno gibanje prebivalstva po spolu	25
Preglednica 5: Selitveno gibanje prebivalstva	26
Preglednica 6: Prebivalstvo po izobrazbi staro 15 let ali več	27
Preglednica 7: Prebivalstvo po statusu aktivnosti	27
Preglednica 8: Struktura registriranih podjetij, obrtnikov in samostojnih podjetnikov	28
Preglednica 9: Parcelna razdrobljenost po vrstah rabe in po zemljiškoposestni strukturi leta 1980	51
Preglednica 10: Parcelna razdrobljenost po vrstah rabe in po zemljiškoposestni strukturi leta 1993	52

Kazalo grafikonov:

Grafikon 1: Gibanje števila prebivalstva	24
Grafikon 2: Število umrlih in rojenih oseb v letih 2000–2005	25
Grafikon 3: Selitveno gibanje prebivalstva.....	26

1 UVOD

V Sloveniji podeželska območja obsegajo večino območja države. Ker Slovenija velikih mest nima, je njen podeželski položaj še toliko bolj izstopajoč. Slovensko podeželje je zelo raznoliko. Poleg naravno-geografskih dejavnikov je zato v veliki meri kriva, predvsem v zadnjih desetletjih, hitro napredujoča in obsežna preobrazba. Danes podeželsko prebivalstvo, z dobro dostopnostjo do središčnih naselij višjih stopenj, uživa prednosti življenja v prijetnejšem in običajno bolj zdravem okolju, pri čemer se mu ni treba odrekat prednostim, ki jih nudi pestra izbira tako na področju oskrbe kot delovnih mest in poslovnih priložnosti v mestih. Drugače je seveda na območjih s slabšo dostopnostjo. Tam je povprečna življenjska raven precej nižja, drugačen je tudi način življenja in gospodarjenja tamkajšnjega prebivalstva. Večja je odvisnost od kmetijstva in gozdarstva, ker pa gre v nekaterih primerih navadno tudi za območja z manj ugodnimi pogoji za kmetovanje, je gospodarska uspešnost temu primerno slabša. Na takih območjih se srečujemo s številnimi razvojnimi problemi. Nizka življenjska raven, manjša gostota prebivalstva, odseljevanje mladega prebivalstva, neugodna starostna, spolna in izobrazbena sestava prebivalstva pomembno vplivajo na nastajanje in kopičenje različnih socialnih in prostorski ureditvenih problemov.

V nalogi smo se ukvarjali predvsem z razvojem in ureditvijo vasi, z obstoječo širitvijo vasi Gibina in z razvojem turizma v celotni občini Razkrižje. Naloga je sestavljena iz dveh delov in sicer: prvi del zajema teoretično opisovanje, analiziranje obstoječega stanja in pridobivanje ustrezne literature za izvedbo le te, drugi del pa obsega raziskovalno delo na terenu. Terensko delo je zajemalo analizo obstoječega stanja in ogleda terena.

1.1 NAMEN IN CILJI NALOGE

Pri prostorskem razvoju določenega naselja je potrebno poznavanje prostorskih, družbenih, ekonomskih lastnosti in ne samo poznavanje okolja samega. V svoji nalogi sem uporabil predvsem prostorske lastnosti, ki kažejo na odnose v prostoru, ugotavljanja

pomanjkljivosti in odpravo le-teh ter priložnosti za nadaljnji razvoj, kar je seveda eden izmed pomembnejših dejavnikov.

Cilji naloge:

- ohraniti in izboljšati podobo naselja v krajini s strokovno načrtovanimi posegi
- izboljšati življenjske pogoje prebivalcev
- upoštevati vodilo trajnostnega razvoja pri vseh posegih v prostor
- ureditev, prenova in širitev vasi Gibina
- ohranitev in varstvo kulturne dediščine
- turistični razvoj v občini in povezava z samo širitvijo vasi.

1.2 SESTAVA NALOGE

Diplomsko delo je sestavljeno iz štirih delov in sicer: prvi del zajema uvod, v drugem delu je predstavljen teoretični del, tretji vsebuje aplikativni del, zaključek in literatura, ki sem jo uporabil za sestavo naloge.

Teorija prikazuje predvsem strokovna izhodišča za širitev vasi in analizo obstoječega stanja. Pri tem je potrebno omeniti ukrepe, ki so pomembni za razvoj vasi, cilje, ki jih je potrebno definirati, in ekološki vidik širitve vasi. Pozornost je potrebno posvetiti tudi kulturni dediščini in njeni ohranitvi, turizmu in njegovemu nadaljnjemu razvoju ter demografiji prebivalstva. Predstavljene so tudi kvalitete in problemi v prostoru ter opravljena SWOT analiza.

Praktični del zajema lego vasi v širšem smislu, prikaz območja Občine Razkrižje, vasi Gibina, širitev vasi in predlog nadaljnjega razvoja, ki vsebuje ureditev grajene strukture, prometno ureditev, ureditev zelenih površin in druge infrastrukture ureditve. Pri sami širitvi je glavna predstavitev celotnega lokacijskega načrta, ki prikazuje dejansko stanje objektov in prostorov v bližini obravnavanega območja.

2 PRENOVA IN RAZVOJ VASI

2.1 CILJI IN UKREPI ZA PRENOVO IN RAZVOJ VASI

2.1.1 Razlogi za prenavo vasi

Za prenavo vasi, ki obsega sanacijo in razvoj podeželskih naselij se odločimo z namenom, da dosežemo boljše življenjske razmere za ljudi različnih poklicev in starosti. Pojavljajo se tudi težave v zvezi s kmetijstvom, ki močno posega v razvoj vasi.

Po koncu druge svetovne vojne se zlasti v kmetijstvu pojavijo velike strukturne spremembe, ki so pravzaprav najbolj vidne v vaških naseljih. S tem so bile razvitejše industrijske države primorane k temu, da začnejo urejati in sanirati podeželska naselja.

Te spremembe so bile:

- v agrarnem sektorju (to je bilo predvsem za večanje kmetij, manjše kmetije pa naj ne bi imele možnosti za preživetje in bi sčasoma propadle),
- v podeželskih naseljih in sam vaški prostor zahteva po ureditvi kmetijskih zemljišč z komasacijami,
- večje kmetije potrebujejo nove ekološke in prostorsko urejene lokacije,
- vasi je potrebno strokovno urediti, sanirati in načrtno razvijati, saj je stanovanjska vloga vasi vse večja.

Osnovne usmeritve, ki so pomembne za razvoj vasi, so:

- izkoriščenost obstoječega stavbnega fonda, ter njegova prenova za nove potrebe in namene,
- nove kmetije je potrebno postaviti na takšnih območjih, ki bodo zagotavljala nadaljnji razvoj in jih oblikovati tako, da bodo zagotavljale kvalitete kraja,
- stanovanjske objekte postavimo na manj kvalitetnih tleh, tako da ne bomo s postavitvijo ovirali funkcij in razvoja kmetij,

- širitev vasi naj poteka tako, da se bo ohranila kvaliteta krajinske slike vasi,
- med vasmi je treba ohranjati presledke, da bi se vzdrževal vzorec gručaste poselitve.

Pomembno je tudi pospeševanje načrtnega razvoja, v katerega so zajete stroke kot so: kmetijstvo, promet, vodno gospodarstvo, urejanje zelenih površin, urejanje tal in komasacij. Poglavitni cilj je torej ohraniti osnovo naselja in vzpodbujati k nadaljnjemu ohranjanju in oblikovanju (Prosen, A. 1993).

2.1.2 Cilji prenove in razvoja vasi

Razvojne cilje izdelamo za vsak kraj posebej, glede na specifičnost in problematiko posameznih vasi na podlagi analiz. Za izboljšavo posameznih dejavnosti, moramo določiti splošne razvojne cilje, ki sestavljajo temeljne funkcije naselja.

S tem bi izboljšali posamezne življenjske in gospodarske razmere, ki zajemajo:

- bivanje:
 - a) stabilizacijo števila prebivalcev
 - b) izboljšanje stanovanjskih razmer (prezračevanje, osvetlitev)
 - c) zmanjšanje emisijskih vplivov na stanovanja,
- kmetijstvo:
 - a) izboljšanje izrabe kmetijskih gospodarskih poslopij
 - b) izboljšanje kmečkih dvorišč
 - c) zmanjševanje in zaježitev emisij iz kmetijstva,
- obrt:
 - a) ustalitev ali zvečanje števila delovnih mest v obrti
 - b) izboljšanje izrabe objektov in lokalov, namenjenih obrti
 - c) izboljšanje parcel, namenjenih za obrt
 - d) zmanjšanje in zaježitev emisij, ki jih povzroča obrt,

- promet:
 - a) izboljšanje in graditev novih tranzitnih in drugih cest
 - b) izboljšanje pešpoti in naprav za mirujoči promet
 - c) zajezitev ali preprečevanje prometnih emisij,

- infrastrukturo:
 - a) izboljšanje komunalne oskrbe in odvoz odpadkov
 - b) graditev vodovodnih naprav,

- podobo naselja in krajine ter zelenje:
 - a) izboljšanje vaške podobe
 - b) odpravljanje primanjkljaja prostih površin
 - c) ozelenitev naselja
 - d) izboljšanje varstva spomenikov in narave,

- prosti čas in razvedrilo:
 - a) namestitev naprav za komunikacije in zveze
 - b) namestitev in razširitev naprav za razvedrilo
 - c) ločitev različnih rab za razvedrilo (Prosen, A. 1993).

2.1.3 Ukrepi za uresničevanje ciljev prenove in razvoja vasi

Ukrepi za uresničevanje ciljev prenove in razvoja vasi so naslednji:

- izboljšanje strukture kmetij:
 - a) preselitev utesnenih perspektivnih kmetij na proste površine
 - b) sanacija starih objektov z gradbenimi posegi
 - c) razširitev gospodarskih dvorišč z nakupom ali zamenjavo zemljišč
 - d) preoblikovanje parcel v primernejše
 - e) smotrno oblikovanje parcel, ki omogočajo razširitev objektov z gradnjo novih objektov

- f) odprava skupnih dovozov na dvorišča, solastnine in razkropljenih gospodarskih objektov
 - g) ureditev pravice do vožnje ali pravice do poti (služnostne pravice)
 - h) odstranitev neuporabnih in nefunkcionalnih gospodarskih objektov
 - i) omogočanje ustreznega prometa skozi dvorišče z nasprotnim izhodom
 - j) razmejitev kmetij od čistih stanovanjskih območij
 - k) rezerviranje parcel in zgraditev nekaterih objektov, ki so skupnega pomena za kmetijstvo
 - l) lokacije za nekatere skupne objekte združenih kmetov,
- izboljšanje prometnih razmer v naselju:
 - a) rezerviranje parcel za zgraditev prometnih naprav ali okoliških cest
 - b) smotrno dopolnjevanje naseljskih cest z zasnovo obvoznic
 - c) zasnova razbremenilnih cest za kmetijski promet
 - d) ukinitvev slepih cest, ulic in drugih cest
 - e) razširitev cest
 - f) načrtovanje ustreznega prometnega režima
 - g) po stranskih in glavnih prometnicah
 - h) odpravljanje cestnih prehodov in križišč
 - i) odpravljanje prometno nevarnih točk
 - j) odpravljanje nivojskih prehodov čez progo
 - k) ustvarjanje novih izhodov iz naselja
 - l) smiselna povezava cestne mreže naselja z novo poljsko prometno mrežo
 - m) razmejitev vasi od pripadajočega polja z načrtovanjem in graditvijo krajevnih robnih poti
 - n) zasnova parkirnih in drugih ranžirnih prostorov
 - o) zasnova pešpoti,

- izboljšanje življenjskih razmer v podeželskih naseljih s prenovo in razvojem vasi:
 - a) upoštevanje javnega programa:
 - določitev lokacije in priprava parcel za družbeno potrebne objekte, kot so npr.: šola, otroški vrtec, uprava ali večnamenski objekt, pokopališče, kopališče, prostori za šport in rekreacijo, otroška igrišča, cerkev, prostori za slovesnosti itn,
 - b) izboljšanje oskrbe v naselju:
 - graditev in sanacija vodovodnega omrežja, zbiralnikov, napeljava kanalizacije v vasi, ureditev čistilnih naprav, deponij za smeti, graditev energetskih naprav, transformatorskih postaj, gasilskih objektov in varovalnih naprav idr.
 - določitev parcel za graditev objektov, namenjenih kulturi, zdravstvu ali socialnim ustanovam,
 - c) uresničevanje planskih in izvedbenih urbanističnih aktov:
 - rezervacija parcel za predvideni dolgoročni program graditve v naselju
 - izbira lokacij za graditev novega v industriji in obrti
 - redčenje vasi s predvidenim rušenjem nefunkcionalnih in praznih objektov ali čiščenje ruševin
 - sporazumno odpravljanje mejnih sporov ob novi ureditvi parcel
 - odbira površin za vrtičkarstvo
 - postopen nakup prostih parcel za načrtno graditev v naselju
 - zamenjava parcel, ki sestavljajo vaški rob (površine med vasjo in obdelovalnim poljem)
 - rezervacija in priprava parcel za ureditev vaškega središča, za obrtne in storitvene obrate,
 - d) izboljšanje splošnih razmer v vasi:
 - priprava parcel in ureditev javnih zelenih površin

- ureditev manjših zelenih površin in lepšanje ter ozelenitev vasi
- sanacija in vzdrževanje spomenikov upoštevanje naravnega in krajinskega varstva
- priprava parcel za turistične objekte in objekte za razvedrilo
- ustrezna ureditev vrtnih kompleksov
- ureditev sadovnjakov in drugih nasadov
- enotna ureditev ograj in fasad ob javnih prometnicah
- rezervacija parcel in graditev objektov za vodovod (Prosen, A. 1993).

2.1.4 Urbanistična in oblikovalska merila za prenovo vasi

Graditev vaških naselij, ki so na obrobju mest, nas sili, da začnemo urejati in graditi načrtno, pri čemer se je pomembno zavedati značilnosti naselij.

Pomembna oblikovalska in urbanistična pravila so:

- oblikovanje cest
- pravilna lokacija stavb
- izbrati je potrebno arhitekturo objektov
- določitev vaškega in naselbinskega roba
- obogatitev krajine
- ustvarjanje prijetnega bivalnega okolja.

Pri načrtovanju in oblikovanju urbanističnih naselij je pomembno, da izhajamo iz preteklosti starejših vasi, ki so lahko vzgled novi naselitvi ljudi. Potrebno je upoštevati značilnosti, ki so neodvisne od življenjskih razmer in te so:

- harmonija med krajino in naseljem
- urejen življenjski prostor, ki je prilagojen strukturi ljudi
- primerna gradbena oblika in uporaba naravnih materialov

- prilagojena merila.

Naselje je socialna celica, ki si jo človek prilagodi tako, da lahko v njej zadovoljuje svoje življenjske potrebe in ima s tem pravico o odločanju o prihodnosti svojega kraja. Pomembno je:

- ohranjati značilnosti podeželskega naselja in vključiti vanj nove življenjske vplive
- upoštevati današnje potrebe ljudi in jih znati pravilno izraziti
- razvijati podobo naselja in preprečevati spreminjanje prvotne oblike naselja.

Naselje je del kulturne krajine, ki jo začne obdajati in po določenem času postane njena sestavina (Prosen, A. 1993).

2.1.5 Komasacija kot inštrument za izpeljavo prenove in razvoja naselja

Za širitev naselja je potrebno določiti predvidene površine za zadovoljitev sedanjih in prihodnjih potreb, pri čemer je potrebno upoštevati naravne danosti. Potrebno se je izogibati kmetijskim zemljiščem, vendar mora biti zemljišče primerno za gradnjo objektov. Veliko težav povzroča pridobivanje stavbnih zemljišč, zato imajo posamezne države urejene zakone, s katerimi pridobivajo stavbna zemljišča v sklopu agrarnih operacij in ena izmed njih je komasacija. Vključevanje naselja v postopek komasacije rešuje tudi druge probleme, kot so:

- poleg rezerviranih območij za širitev naselja priskrbi površino naselja za daljše časovno obdobje za splošne in skupne potrebe
- ločevanje območja naselitve od območja dela
- z novo in obnovljeno cestno strukturo, ki zajema pravilno dimenzioniranje glede na obremenitve, omogoča nemoten promet avtomobilov, tovornjakov, kmetijskih strojev in živine
- s primerno umeščenimi obvoznicami za težke stroje se zmanjša ta hrup in gostota prometa skozi vaško jedro
- omogoča posodobitev celotne vasi

- poveže naselje s sosednjimi središči.

Z začetkom urejanja naselja se opravi detajlna geodetska meritev, ki omogoča izdelavo novih geodetskih načrtov in ažurnost katastrskih evidenc ter zemljiške knjige.

Pomembno je vedeti, da naselja pravzaprav ne moremo širiti brez komasacije, saj je drugače naselje prepuščeno nenačrtnosti, kar je v nasprotju s sprejetimi usmeritvami in potrebami (Prosen, A. 1993).

2.2 EKOLOŠKI VIDIK PRENOVE IN RAZVOJA VASI

2.2.1 Naravni prostor

Naselja in načini izrabe krajine so posledica naravnih razmer in človekovega dela. Če na drobno analiziramo naselja in njihov funkcionalni okoliški prostor, ugotovimo da moramo upoštevati vse naravne kvalitete kraja in sicer:

- kakovost tal:
 - a) travniki v nižinskih poplavnih ali vlažnih predelih in na bolj strmih pobočjih
 - b) poljedeljske površine na ravnih in blago nagnjenih površinah
 - c) stavbe na suhih višinskih terasah,
- relief:
 - a) strma pobočja ponavadi niso pozidana
 - b) hiše se stiskajo v pokrajino,
- vodo:
 - a) poplavno območje je ponavadi prosto (nepozidano)
 - b) kraj sam ni bil izpostavljen poplavam, izjema so bile žage in mlini,
- klimo:
 - a) prosta, nepozidana podolja in lega objektov morajo omogočati prezračevanje

- b) naselje leži ponavadi na jugovzhodni ali jugozahodni terasi, zavarovani pred vetrovi,
 - rastlinski in živalski svet:
 - a) zasaditve z drevjem in grmičevjem izboljšujejo mikroklimo
 - b) nižinski gozd, vlažni travniki in vrtovi vzdržujejo mnogovrstni živalski in rastlinski svet.

Stare vasi so se običajno »oprijemale« s pokrajino, postale so del naravnega okolja, kar je tudi nujno pri širitvah posameznih naselij.

Značilen je tudi vaški biotop, v katerega štejemo naslednje elemente:

- vaški rob: sadovnjaki, stalni pašniki, zelenjavni vrtovi
- hišni vrtovi: vrste okrasni rastlin, flora vrtnih plevelov
- trgi, dvorišča: drevesa na dvoriščih, flora plevelov, peščenih ali glinenih rastišč
- stavbe: kleti, lope, fuge v zidovju, podstrešja

Vaški rob odpira prehode od naselja h krajini, blaži ostro mejo med naseljem in pokrajino, omogoča raznovrstno rabo, oblikuje podobo naselja in krajine, ter pomeni tudi ekološko ravnotežje v prehodu od naseljenih površin k odprtemu produktivnemu prostoru.

Zelene površine v vasi so naravni element v okolju, ki razdeljuje podeželje, polni proste površine in je protiutež intenzivni rabi. Posebej v starejših vaseh je veliko več naravnih elementov kot so: drevja, grmovja, travniki itd. Pri prenovi moramo biti posebej pozorni, da namenimo zadostno količino zelenih površin, saj s tem razbremenimo gostoto pozidave (Prosen, A. 1993).

2.2.2 Načrtovanje prenove in razvoja vasi s stališča ekologije

Ukrepi za prenovo in razvoj s stališča ekologije so predvidoma določeni v občinskih usmeritvah in nalogah, ki posvečajo pozornost predvsem izboljšanju proizvodnih, delovnih, življenjskih in zaposlitvenih razmer.

Glavna naloga posameznih sektorjev pri prenovi in razvoju naj bi bila pripraviti parcialne študije in projekte razvoja za nadaljnjo uporabo pri načrtovanju zelenih površin in ekologije. Pomembno vlogo imajo tudi biologi in ekologi, ki morajo zaradi ohranitve vaškega rastlinja ugotoviti ostanke vaških biotopov.

Cilji sektorskega načrtovanja za ureditev površin in ekologije:

- pomoč pri k varovanju in optimizaciji površin
- upoštevanje naravnih dobrin (tla, voda, klima, živalski in rastlinski svet)
- naloge za nego krajine, ki so namenjene oblikovalnemu in dopolnitvenemu videzu estetskosti naselja
- upoštevanje razvojne možnosti vaškega ekosistema in skrb za usmerjanje sektorskih načrtov
- in pravilnik, ki je nujen pri posegih v naselje (Prosen, A. 1993).

2.2.3 Cilji in naloge za uresničitev ekologije vasi

Pri načrtovanju in urejanju zelenih površin in ekologije vasi običajno sodelujejo tudi prebivalci vasi, ki pripomorejo k urejanju in oblikovanju naselja. Izvajajo se naslednje naloge:

- zasaditve dreves, grmovja in živih meja
- nasadi sadovnjakov
- ohranjanje starih dreves in struktur
- ukrepi za zavarovanje živalskih in rastlinskih vrst
- oblikovanje trga naselij, vrtov, cest, dvorišč in fasad

- urejanje voda.

Poleg teh nalog, pri katerih sodelujejo občani vasi, so še naloge, ki se nanašajo na uresničevanje sektorskega načrtovanja zelenih površin in ekologije vasi:

- naravni ekosistem:
 - varovanje in razvoj prostih površin med katere spadajo:
 - a) življenjski prostor za rastline
 - b) varovanje tal
 - c) uravnotežen vodni sistem,
- higiena okolja:
 - za izboljšanje zdravstvenih razmer v okolju je pomembno varovanje in razvoj zelenih površin in elementov zelenja:
 - a) varstvo in preprečevanje hrupa in imisij
 - b) izboljšanje mikroklimе
 - c) varovanje naravnih dobrin pri komunalni oskrbi in odvozu,
- podoba vasi in krajine:
 - k oblikovanju vasi pripomore varovanje in razvoj zelenja, prostih površin in elementov zelenja in to so:
 - a) zavrtost vasi s krajino
 - b) oblikovanje cest
 - c) dvorišča, vrtovi in pokopališča
 - d) razdelitev prostora
 - e) prenos doživljanja narave v stanovanjsko okolje,
- prosti čas in počitek:
 - za preživljanje prostega časa je potrebno varovanje in razvoj prostih površin, ki so:
 - a) igralne in športne površine (razna igrišča)
 - b) vaški trgi

- c) vodne površine (ribniki)
- d) površina za prireditve in komuniciranje
- e) kolesarske steze in pešpoti,

- preverjanje vplivov na okolje:

Na podlagi urejanja zelenih površin in ekologije je potrebno preučiti stanje okolja in učinke predvidenih ukrepov prenove vasi. Vsi ukrepi morajo biti usklajeni z okoljem, to pa pomeni, da je potrebno preučiti celotno okolje skupaj z ostalimi načrtovalnimi partnerji.

Varstvo okolja je danes vedno bolj izpostavljeno kmetijstvu in zaradi tega se pojavljajo problemi, saj je uporaba naftnih derivatov, odpadkov raznih škropiv, lakov in še drugih škodljivih stvari, ki negativno vplivajo na okolje vedno večja (Prosen, A. 1993).

3 GEOGRAFSKI ORIS LEGE RAZKRIŽJA ŠIRŠE

3.1 POMURJE

Pomurje, katerega sestavni del na skrajnem delu te pokrajine ob meji s Hrvaško je tudi občina Razkrižje, leži na severovzhodu Slovenije, na obeh straneh reke Mure. Sestavljajo ga od severa proti jugu gričevnato Goričko, ravno Ravensko in Dolinsko, osamljene Lendavske gorice, na desnem bregu Mure pa ravninsko Apaško in Mursko polje ter prleški del vinorodnih Slovenskih goric.

Najvišja slemenska območja so predvsem gozdne površine, skupine hiš najdemo na pobočjih ali ob cerkvah, razložena slemenska naselja pa na vinogradniških območjih. Na dnu širokih dolin, predvsem ob vzhodni meji, so se razvila obcestna naselja.

Tu so našle svoj dom štokrlje, saj na močvirnatih travnikih nikoli ne zmanjka hrane. Domačije v teh krajih krasijo kopice slame, koruznjaki, brajde samorodnice in sadovnjaki. Tu najdemo tudi veliko vinskih kleti.

Pomurje je zelo raznolika pokrajina, na njeno raznolikost pa vpliva stičišče celinskih, alpskih in morskih vremenskih dogajanj. Vse to vpliva zelo pomirjevalno in ugodno na ljudi, ustvarja pa tudi ugodno mikroklimo: zgodnje pomladi in pozne sončne jeseni.

Na mokrih rastiščih uspevajo gozdna srpica, močvirski oslad, šaš, dresen, perunika in mnoge druge rastline. V manj vlažnih gozdovih rastejo zimzelen, ciklamen, pljučnica, spomladi mladi zvonček in pomladanski žafran.

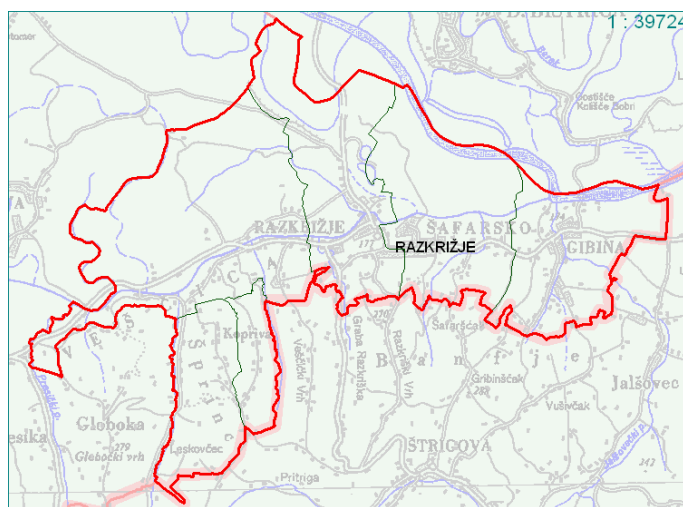

Slika 1: Pomurje (Vir: <http://www.pomurje.si>)

4 GEOGRAFSKA LEGA OBČINE RAZKRIŽJE

Občino Razkrižje uvrščamo med klasične podeželske občine. Občina zavzema 10 km² površine, v 6 naseljih živi nekaj več kot 1350 prebivalcev. Občina Razkrižje leži na tistem delu pomurske pokrajine, kjer se reka Mura približa državni meji s Hrvaško na Gibini, meji v občini Črenšovci in Ljutomer v Sloveniji ter Sveti Martin na Muri na Hrvaškem. 95 % prebivalstva so Slovenci in 5 % Hrvati.

Največja poseljenost prebivalstva je ob reki Ščavnici, kjer ležita vasi Veščica in Razkrižje, ter tudi ob glavni cesti, ki pelje proti hrvaški meji, kjer se nahajata vasi Šafarsko in Gibina. Slabša je poselitev v Šprincu in Koprivi, saj ti vasi obsegata predvsem vinogradniški predel občine. Sicer je prostor poseljen relativno redko in zaradi tega občina spada med demografsko ogrožena območja.

Slika 2: Območje občine Razkrižje (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

4.1 GOSPODARSKO GEOGRAFSKI PRIKAZ DEJAVNOSTI

V občini prevladuje ekstenzivno kmetijstvo manjših kmetij, ki se ukvarjajo predvsem s poljedelstvom in živinorejo. Površino, ki je sorazmerno majhna, obsegajo travniki, njive, sadovnjaki in vinogradi. Na boljše osončenih legah prevladujejo vinogradi, medtem ko so njive, travniki in sadovnjaki na prisojnih legah.

Kmetijske dejavnosti:

- prašičereja,
- poljedelstvo,
- govedoreja, ki je predvsem pomembna za proizvod mleka
- sadjarstvo, ki temelji predvsem na pridelovanju jabolk
- vinogradništvo, zajema precejšen del dveh vasi Šprinca in Koprive
- ribolov, ob reki Ščavnici in njenem izlivu v reko Muro
- kmečki turizem,
- domača obrt.

Slika 3: Vinogradi v Šprincu (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

4.2 ZGODOVINSKI RAZVOJ OBČINE RAZKRIŽJE

Prvi zapisani podatki o Razkrižju in okolici izvirajo iz cerkvenih knjig, segajo pa v leto 1694, ko je bilo na tem območju 36 hiš. V prvih zapisih se Razkrižje omenja kot Rackaniža. Ime naj bi bilo po Racih (Grgo-vzhodnjakih), verjetno pa tudi po pomembnem križpotju poti. Leta 1868 območje preide pod upravo Ogrske. Tako je bilo do 1. svetovne vojne in razpada Avstro-Ogrske monarhije.

Po razpadu Avstro-Ogrske je Razkrižje postalo sestavni del Kraljevine SHS, leta 1931 pa je bilo v okviru Dravske banovine priključeno k ljutomerskemu okraju.

S koncem 2. svetovne vojne je območje sedanje občine Razkrižje in Štrigove spadalo pod Slovenijo. 2. aprila 1946 je takratno predsedstvo slovenskega narodnoosvobodilnega sveta sprejelo zakon o upravni razdelitvi LR Slovenije, v katerem ni bilo več Razkrižja in Štrigove. Območji sta brez vednosti prebivalstva pripadali Hrvaški. Šele z velikimi prizadevanji

tukajšnjih prebivalcev je bilo območje po nekaj mesecih vrnjeno Sloveniji, Štrigova z okolico je ostala Hrvaški.

KS Razkrižje, ki je spadala pod ljutomersko občino, je 12. decembra 1998 postala samostojna občina. Sestavljajo jo vasi: Razkrižje, Šafarsko, Veščica, Gibina, Kopriva in Šprinc.

Slovenski javnosti je Razkrižje najbolj znano po več desetletnih prizadevanjih za uvedbo slovenskega jezika v cerkvi in verouka v slovenskem jeziku, ki ga je na prošnjo staršev začela poučevati Vida Žabot. Leta 1993 je bila razglašena za Slovenko leta. Veliko prebivalcev občine se še dobro spominja znanega slovenskega skladatelja in dirigenta Janeza Kuharja, ki je v razkriški osnovni šoli poučeval v letih 1936 do 1941. Vse do konca svojega življenja se je rad vračal med svoje Razkrižane.

Slika 4: Občinsko središče (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

Osnovno šolo otroci obiskujejo v Razkrižju, otroci iz zgornjega dela Veščice pa v Stročji vasi, vrtec prav tako lahko obiskujejo v Razkrižju. V neposredni bližini osnovne šole se nahajata tudi zdravstvena in zobozdravstvena ambulanta, kjer je predvidena še izgradnja lekarne. Trgovini z živili sta samo dve in obe sta dokaj skromni za zadovoljevanje domačih ljudi z oskrbo z živili, 5 % prebivalstva se še vedno intenzivno ukvarja s kmetijstvom, zato bi potrebovali veliko večjo ponudbo različnih slojev za zadovoljevanje njihovih potreb. Nekje 10 % je tistih, ki se zaradi premajhne količine kmetijskega zemljišča ne morejo več spopadati z napredkom današnjega kmetijstva, saj je potrebno narediti napredek v kmetijstvu, kar pa za tako majhen okoliš ni mogoče. Prebivalci so pri vsakodnevni oskrbi še vedno v veliki meri vezani na Ljutomer, kjer je možnost nakupovanja veliko večja.

Slika 5: Osnovna šola (Vir: A. Rob, 2008)

Slika 6: Zdravstvena ambulanta (Vir: A. Rob, 2008)

Položaj se počasi spreminja, saj so zgradili tudi športno-rekreacijski center »Zavirje«, ki je namenjen predvsem mlajšim, da imajo možnost ukvarjanja s športom in drugimi dejavnostmi.

Slika 7: Športno-rekreacijski center »Zavirje« (Vir: A. Rob, 2008)

Predvidena je tudi komunalno ureditev celotne občine. Najprej bi se naj zgradila kanalizacija z ustrezno čistilno napravo. Težava v izgradnji kanalizacije je predvsem v razpršeni

poseljenosti, kajti zgornji del Veščice je zelo odmaknjen od ostalih vasi, in v izjemno razgibanem terenu, predvsem v vaseh Šprinc in Kopriva.

4.3 NASELJA V OBČINI

Gibina

Ime Gibina je ta vas dobila po izjemno razgibanem terenu, kar se kaže predvsem med dokaj visokimi vzponi in padci v naselju. Glavne znamenitosti v vasi so sakralni objekt Gibinska kapela, gibinski slap, oljarna, rimsko gomilno grobišče in kamnito razpelo.

Razkrižje

Ime Razkrižje je nastalo zaradi križpotja, to pomeni zaradi cest, ki se križajo in povezujejo Slovenijo, Hrvaško in Madžarsko. Pomembne znamenitosti so: cerkev, zdravilne energijske točke, Ivanov izvir, kovaški muzej in Slomškov mlin. Ti objekti predstavljajo glavno obliko turizma v občini. V Razkrižju je tudi sedež občine, ki se nahaja poleg kulturnega doma.

Šafarsko

Ime je dobilo po grofu Šafarju, ki je bival na tem območju. V vasi je najstarejša znamenitost, ki se nahaja na robu vasi in se imenuje bakrenodobna naselbina in je izjemnega pomena za občino. Potrebno je omeniti še »Šafarov« vodnjak, ki je prav tako zelo zanimiv za turiste.

Veščica

Ime se nanaša na »vešče«, to so čarovnice, ki bi se naj nahajale na tem območju. Značilnost Veščice je ta, da je to območje, ki predstavlja najbolj ravninski del v občini. Pomembni so tudi samostojni podjetniki, ki so v tej vasi najpogostejši.

Kopriva

Ime je pridobila po rastlini kopriva. Za to vas so značilni vinorodni predeli, saj je število vinogradov zelo veliko.

Šprinc

Izvor imena vasi Šprinc ni poznan. Tudi za to vas so značilni predvsem vinorodni predeli. V središču vasi je sakralni objekt kapelica. Šprinc in Kopriva predstavljata najmanjši vasi v občini in imata zaradi tega tudi najmanjše število prebivalcev.

5 DEMOGRAFIJA PREBIVALSTVA

Preglednica 1: Gibanje prebivalcev po starostnih skupinah v naseljih Gibina, Razkrižje, Šafarsko, Šprinc in Veščica

Naselje	Starostne skupine (leta)								Skupaj
	0–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75+	
Gibina	37	24	38	30	27	26	32	18	232
Razkrižje	36	31	41	37	29	29	30	9	242
Šafarsko	47	45	30	54	45	31	25	12	289
Šprinc	25	23	28	18	21	12	15	8	150
Veščica	46	49	56	43	43	28	26	11	302
Skupaj	191	172	193	182	165	126	128	58	1215

Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

Iz preglednice je razvidno, da je število prebivalcev v občini relativno majhno. Največje število prebivalcev imata naselji Veščica in Šafarsko, vendar sta tudi vasi Gibina in Razkrižje primerljivi z njima. Največji del prebivalstva je starega med 25. in 34. letom (193). Najmanjše je število prebivalcev starostne skupine nad 75 let. V naselju Gibina je skupno število prebivalcev 232. Največje število je v starostni skupini med 25. in 34 letom, najmanjše je prav tako v skupini nad 75 let.

Preglednica 2: Gospodinjstva po številu članov

Naselje	Skupaj	1	2	3	4	5+	Povprečna velikost
Gibina	79	18	12	21	16	12	2,94
Razkrižje	84	19	16	18	21	10	2,88
Šafarsko	103	22	23	21	27	10	2,81
Veščica	100	18	20	27	20	15	3,02
Skupaj	413	91	76	94	95	57	2,94

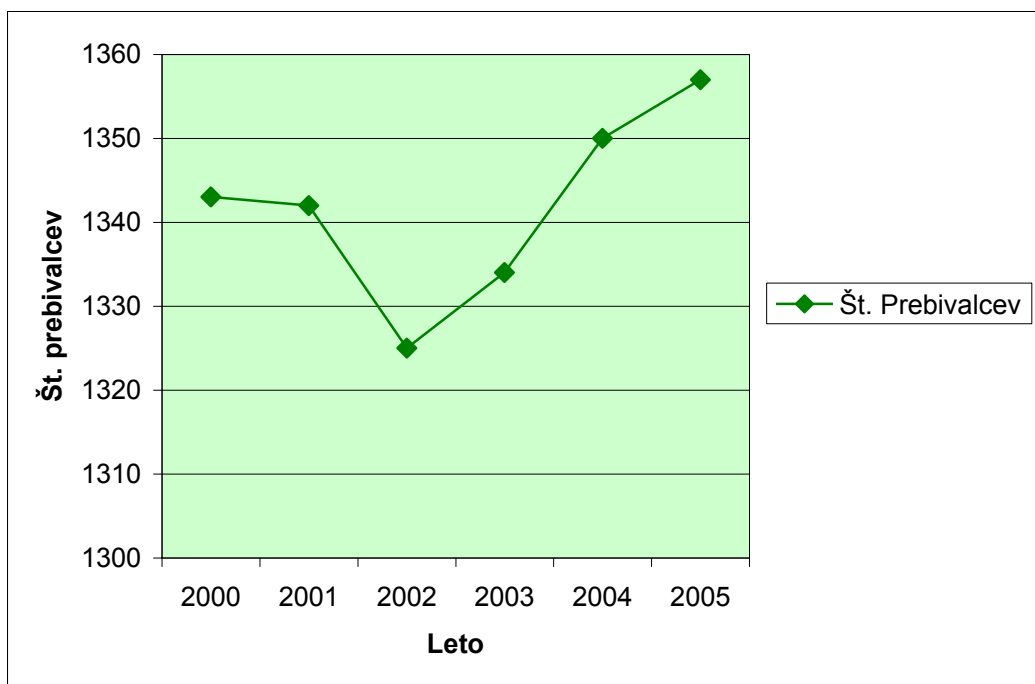
Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

Tabela prikazuje, da je število članov v gospodinjstvu največje v Šafarskem, najmanjše pa prav v Gibini. Največ gospodinjstev vsebuje štiri člane, najmanj pa pet in več. Glede na povprečno velikost je možno razbrati, da je v Veščici povprečna velikost gospodinjstev največja.

Preglednica 3: Prebivalstvo po spolu od 2000–2005

LETO	Skupaj	M	Ž
2000	1343	667	676
2001	1342	666	676
2002	1325	665	660
2003	1334	672	662
2004	1350	669	681
2005	1357	674	683

Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

Grafikon 1: Gibanje števila prebivalstva

Preglednica 2 in grafikon ponazarjata gibanje prebivalstva med letom 2000 in 2005, iz katerih se da razbrati, da je med letoma 2000 in 2001 število relativno enako, leta 2002 število upada in se na slednja tri leta zopet dviguje do števila 1357.

5.1 NARAVNO GIBANJE PREBIVALSTVA PO SPOLU:

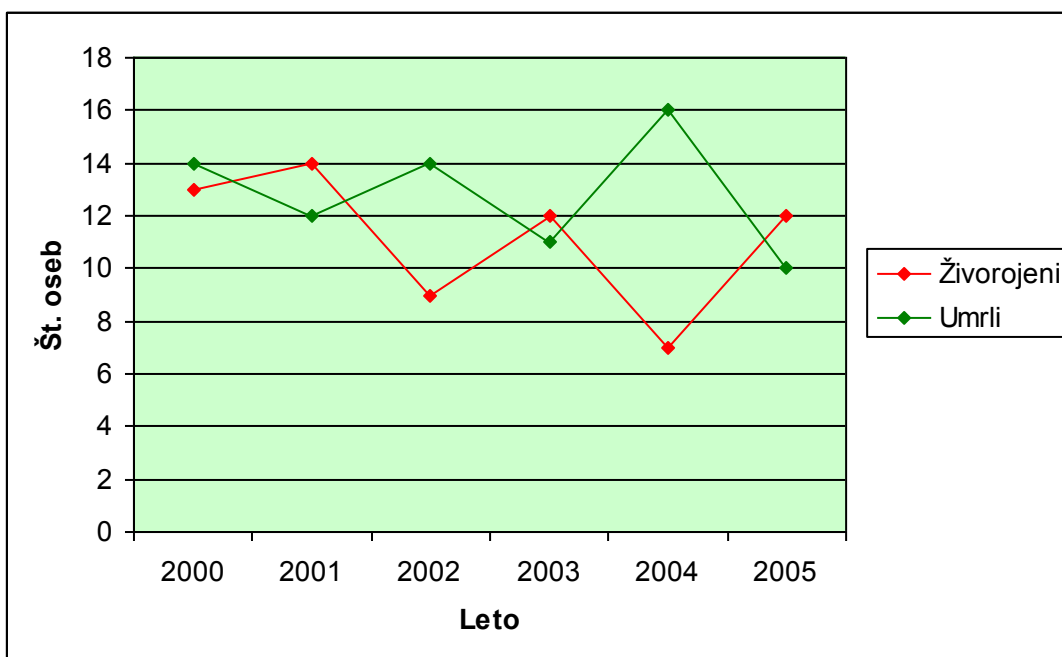
Naravno gibanje prebivalstva določata rodnost in smrtnost kot osnovna demografska procesa. Razlika med njima je naravni prirastek ali upad, ki je prvi in najpomembnejši element rasti oziroma upadanja prebivalstva

Preglednica 4: Naravno gibanje prebivalstva po spolu

LETO	Živorojeni			Umrli		
	Skupaj	M	Ž	Skupaj	M	Ž
2000	13	7	6	14	6	8
2001	14	9	5	12	8	4
2002	9	3	6	14	5	9
2003	12	7	5	11	5	6
2004	7	3	4	16	11	5
2005	12	4	8	10	5	5

Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

Iz tabele je razvidno, da je naravni prirastek od leta 2000 do 2005 negativen, saj je število umrlih večje od števila živorojenih. Predvsem se to kaže v letu 2004, ko je bi naravni prirastek zelo negativen (rojenih – 7, umrlih – 16 oseb). Ker vrednosti zelo nihajo med sabo, je naravno gibanje prebivalstva v prihodnje zelo težko napovedati. Naravni prirastek bo odvisen od doseljevanja mladega prebivalstva.

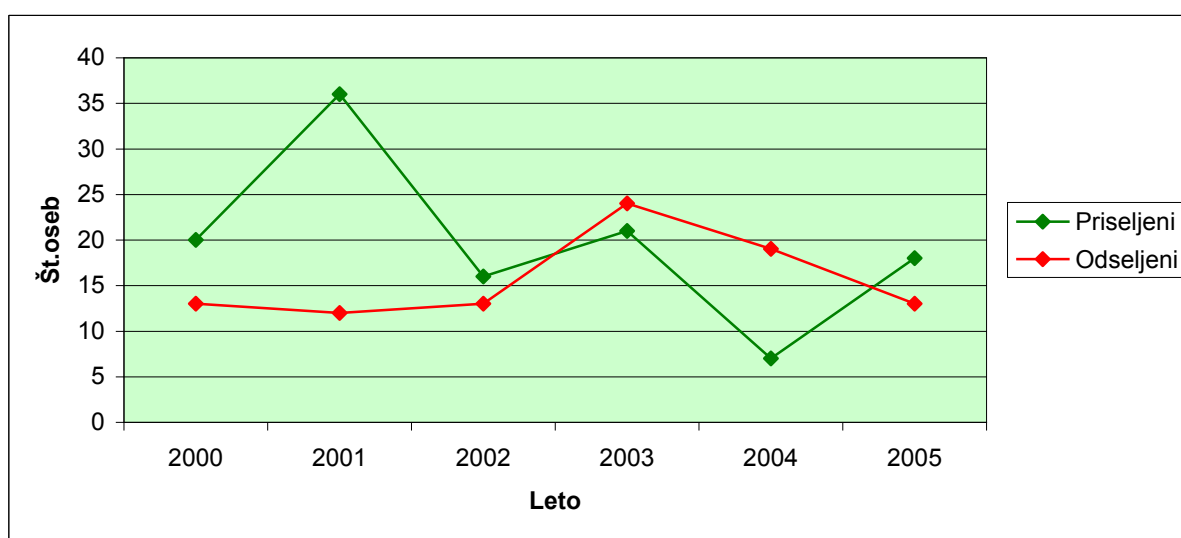
Grafikon 2: Število umrlih in rojenih oseb v letih 2000 - 2005

Preglednica 5: Selitveno gibanje prebivalstva

LETO	Priseljeni			Odseljeni			Selitveni prirastek
	Skupaj	Iz drugih občin SLO	Iz tujine	Skupaj	V druge občine SLO	V tujino	
2000	20	4	16	13	10	3	7
2001	36	27	9	12	10	2	24
2002	16	10	6	13	10	3	3
2003	21	10	11	24	17	7	-3
2004	7	2	5	19	15	4	-12
2005	18	13	5	13	13	0	5

Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

V navedenem obdobju se je v občino Razkrižje priselilo več ljudi kot odselilo, migracijski saldo je pozitiven in še pokriva negativni selitveni prirastek. Število priseljencev je večjo razen leta 2004, ko je bilo število odseljenih ljudi večje in tistega leta je bil selitveni prirastek negativen. V zadnjem letu je selitveni prirastek ponovno pozitiven, kar je pomembno predvsem zato, da se lahko pričakuje večje število prebivalstva.

Grafikon 3: Selitveno gibanje prebivalstva

5.2 DRUŽBENO GOSPODARSKA STRUKTURA PREBIVALSTVA

5.2.1 Aktivno prebivalstvo

Preglednica 6: Prebivalstvo staro 15 let ali več po izobrazbi

Naselje	Nepopolna osnovna izobrazba	Osnovna izobrazba	Nižja in srednja poklicna izobrazba	Srednja, strokovna in splošna izobrazba	Višja in visoka izobrazba	Skupaj
Občina	87	388	318	171	60	1024
Gibina	27	78	54	24	9	195

Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

Aktivnega prebivalstva v občini je največ z osnovnošolsko izobrazbo, to je nekje 38 %, najmanj je prebivalcev z višjo ali visoko izobrazbo (6 %), kar je zelo malo. V naselju Gibina jih ima prav tako največ osnovnošolsko izobrazbo (40 %), najmanj pa višjo ali visoko (5 %). Glede primerjave se da razbrati, da je prebivalstvo v občini in v Gibini glede izobrazbe dokaj podobno.

Preglednica 7: Prebivalstvo po statusu aktivnosti

Naselje	Aktivno prebivalstvo	Neaktivno prebivalstvo			Skupaj
		Otroci, učenci, dijaki, študenti	Upokojenci	Drugi neaktivni	
Občina	566	308	246	95	1215
Gibina	100	52	54	26	232

Vir: Statistični urad RS, Popis prebivalstva

Aktivnega prebivalstva v občini je malo manj kot polovica (47 %), kar je dokaj dobro, saj je neaktivnega (53 %), med katerimi je 25 % otrok, dijakov in študentov, 20 % je upokojencev, ostalo so ljudje brez zaposlitve (8 %). Tako da je zaposlenega prebivalstva relativno veliko

glede na število nezaposlenih. Enako velja tudi za Gibino, kjer je število aktivnih skoraj enako (43 %), sprememba je le v tem, da je število upokojencev (23 %) večje od števila otrok, dijakov in študentov (22 %). Število neaktivnih je 11 %, kar je malo višje kot v celotni občini.

5.2.2 Struktura gospodarskih dejavnosti, registriranih v občini Razkrižje

Preglednica 8 prikazuje register podjetij v občini, ki jih je skupaj 37, od tega je približno 8 % registriranih na področju negospodarstva.

Preglednica 8: Struktura registriranih podjetij, obrtnikov in samostojnih podjetnikov

Področje	Register podjetij	Register obrtnikov in s.p.	Skupaj
Industrija, rudarstvo	0	0	0
Kmetijstvo	0	1	1
Gozdarstvo	0	0	0
Vodno gospodarstvo	0	0	0
Gradbeništvo	0	2	2
Promet in zveze	0	2	2
Trgovina	1	1	2
Gostinstvo in turizem	0	8	8
Obrt in osebne storitve	0	13	13
Stanovanjsko - komunalne dejavnost	0	1	1
Finančne, tehnične in poslovne storitve	3	2	5
Skupaj gospodarske dejavnosti	4	30	34

Izobraževanje, znanost, kultura, informacije	1	0	1
Zdravstveno in socialno varstvo	1	1	2
Skupne negospodarske dejavnosti	2	1	3
Skupaj dejavnosti	6	31	37

V gospodarskih dejavnostih največji del zajemata obrt in osebne storitve (38,2 %), kot drugi največji delež predstavljajo gostinstvo in turizem (23,5 %), na tretjem so dejavnosti s področja finančnih, tehničnih in poslovnih storitev (14,7 %). Sledijo še trgovina, promet in zveze, gradbeništvo in stanovanjsko-komunalne dejavnosti.

Pri obrtnih in osebnih storitvah, ki predstavljajo največje delež je bilo registriranih 9 različnih dejavnosti (avtoličarstvo, avtokleparstvo, mizarstvo, slikarstvo in restavriranje, soboslikarstvo in pleskarstvo, usnjarstvo, proizvod kovinskih izdelkov, oljarna in posredništvo pri izdelkih). Glede obstoječih dejavnosti smo lahko kar zadovoljni s to ponudbo dejavnosti, saj je potrebno poudariti, da je glede na število prebivalcev v občini kar veliko obrtnikov. Lahko bi mogoče dodali kakšno slaščičarno in pekarno, ki je bila tudi v načrtu pa do nje ni prišlo.

Drugi največji del dejavnosti sta gostinstvo in turizem. Tu gre predvsem za gostinske lokale s hrano in pijačo, ki nimajo možnosti prenočitve in nekaj vinotočov ter kmečki turizem, ki ima edini možnost prenočitve in te so dokaj omejene. Seveda bi bilo potrebno v bližnji prihodnosti tudi to težavo rešiti, saj bi s tem pridobili še več turistov, ki že tako ali tako prihajajo v velikem številu.

Na področju finančnih, tehničnih in poslovnih storitev so podjetja, ki so največja v občini in imajo največje število zaposlenih (Teleing, Elcom in Blister pack sistemi), poleg teh treh

podjetij sta še dva samostojna podjetnika, ki se prav tako ukvarjata s tehničnimi in poslovnimi storitvami.

Od ostalih dejavnosti, ki se še opravljajo v občini je potrebno izpostaviti predvsem trgovino, ki je precej skromna, saj nudi le osnovne živilske izdelke. Glede na potrebe, so ljudje, še zmeraj zelo vezani na sosednji Ljutomer, saj ima veliko večjo ponudbo za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb ljudi.

Zaposlovanje v občini je izjemno majhno, saj imajo podjetja, obrtniki in samostojni podjetniki svoja mesta v podjetju skoraj že vsa zasedena, le redko katero podjetje še dodatno zaposluje ljudi, kar ne pomeni, da se to ne more izboljšati. Ostane možnost zaposlitve v Ljutomeru, ker je tam tudi večje število podjetij kot v občini Razkrižje.

6 TURIZEM

Turizem v občini Razkrižje ne predstavlja toplic, hotelov in restavracij, ampak okolje z marljivimi ljudmi, bogato kulturno in naravno dediščino (ohranjene šege, običaji in navade), nekaj specifičnih kulinaričnih posebnosti ter zanimivo pokrajino, na prehodu obmurskega, močvirskega sveta v vinorodni svet vzhodnih obronkov Slovenskih goric.

Nastal je celovit projekt, v katerega so vključeni vsi biseri naše kulturne in naravne dediščine, naši običaji, šege, navade, naše kulinarične in druge posebnosti. Vse to predstavljamo pod skupnim imenom Razkriški kot. Ta projekt predstavlja del naše preteklosti, ki je povezana s sedanjostjo z namenom, da bi bila naša prihodnost lepša.

Na tem območju in v sosednji hrvaški občini Štrigova je bila razglašena tako imenovana Turistična cona Razkrižje – Štrigova. Uspešno funkcioniranje turistične cone je življenjskega pomena za obmejno prebivalstvo. Da turistična cona lahko živi, je potrebno primerno urediti zlasti cestno infrastrukturo na obmejnem območju z Hrvaško. Izkoristiti je potrebno tiste priložnosti, ki se že izvajajo, da se v polni meri izkoristijo nekatere prednosti podeželja - razvoj tistih gospodarskih dejavnosti, ki v povezavi s kmetijstvom in gozdarstvom omogočajo ohranjanje poseljenosti in vitalnosti podeželja ter prispevajo k prepoznavnosti in doživljajski privlačnosti njegove naravne in kulturne krajine.

Turizma se v občini lotevamo z majhnimi koraki, brez utopičnih načrtov, vendar z načrti v katere verjamemo, da jih lahko uresničimo. Pri tem so velikega pomena izvirnost in predstavitev tega, kar imamo, predvsem pa sodelovanje ljudi. Ker obisk, ki ga beležimo, že presega okvire našega turistično-narodopisnega društva, iščemo najprimernejšo obliko organiziranja, ki ne sme biti organizacijsko prezahtevna in omejujoča. Praktične izkušnje nam govorijo, da smo za mnoge obiskovalce lahko zanimivi, rezultat tega pa je, da Razkriški kot letno obišče do 50 tisoč obiskovalcev.

Cilji, potrebni za nadaljnji razvoj:

- privabiti zahtevnejšega turista, ki je sposoben obiskati več turističnih točk
- celovita ponudba in prijazna podoba kraja, ki prikazuje skupno življenje turista z domačinom

- kmečki turizem – izkoristiti naravne pogoje in s tem povečati dohodek na kmetijah z možnostjo prodaje sob za bivanje in ponudbo domače hrane
- podeželski turizem – varstvo okolja ter naravne in kulturne dediščine; rekreacija in čisto okolje; oblikovanje, velikost, lokacija, namen in upravljanje območij oziroma objektov za potrebe turizma naj bodo v primernem odnosu do pokrajine in naj poskušajo dvigniti njeno kvaliteto
- celovita ponudba mora predstavljati tudi rekreacijo in šport (tematske pešpoti in kolesarske poti)
- enodnevni izleti ali daljše bivanje v prostoru
- dopolnitev programske pestrosti v občini z atraktivnim dogajanjem za domačine in obiskovalce – obiskovanje kulturnih dobrin in prireditev (pevski, plesni festivali, koncerti ...), športnih prireditev (turnirji, lige ...), prikaz dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo prebivalci v okviru društev
- vključevanje mladega prebivalstva in osnovne šole, ki lahko igra glavno vlogo javnih funkcij in programa
- vključevanje drugih občin in medsebojno povezovanje.

V nadaljevanju so posebej opisane posamezne znamenitosti kulturne in narave dediščine.

6.1.1 Čudežna pot ob zmajevi črti moči

Po poti ob reki Ščavnici, ki teče skozi občino Razkrižje in jo domačini imenujejo Murica, so odkrili več zdravilnih točk, zato so jo poimenovali Čudežna pot ob zmajevi črti moči. Na eni od teh zmajevih črt se nahaja Ivanov izvir, na drugi pa bližnje Gradišče, arheološka naselbina iz bakrene dobe.

Radiestezisti in bioenergetiki so ugotovili povezanost krajev Razkrižje, Grad na Goričkem in Dobrovnik s t.i. linijami moči. Gre za posebna energetska polja, kjer so točke in območja zemeljskega in kozmičnega sevanja. Legenda o stičišču sedmih zmajevih črt moči še danes živi pri gradu na Goričkem.

Slika 8: Čudežna pot ob zmajevi črti moči (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

6.1.2 Zdravilne energijske točke

Ko je leta 389 pogorela ena večjih knjižnic te dobe v Aleksandriji, so bila pozabljena mnoga znanja Egipčanov, Etruščanov in Grkov. Ostanki teh znanj in ustnih izročil so ponovno oživeli v 20. stoletju, saj so jih ponovno obdelali in opravili številne raziskave v Evropi.

Stara ljudstva so imela predstavljena spoznanja za božja znamenja. Gradili so ceste in objekte po sevalnih pasovih iz vesolja ter v kombinaciji z zemeljskimi sevanji templje, mestna obzidja in stražne stolpe, kasneje še gradove in cerkve na mestih blagodejnega sevanja. Poseben pomen so imeli gradbeni elementi, kot so stebri, oboki in loki v znanih rastrovih in mrežah, v katere so bili vključeni.

Kombinacije zemeljskih in vesoljskih sevanj predstavljajo nevidne, vendar radiestezijsko merljive linije v različnih poljih, na katerih so mnoge akupunkturne točke zemlje povečanih blagodejnih intenzitet. V presečiščih takih pasov, ki jih imenujemo zmajeve linije, pa so t.i. mesta moči velikih intenzitet.

Blagodejna sevanja merimo v enotah po Bovisu, pri čemer predstavlja spodnjo stopnjo blagodejnosti 1.000 B. Nad to mejo do 10.000 B pa do nekje 25.000 B je koristna intenziteta za ljudi, ki se z radiestezijskimi energijami stalno ukvarjajo. Nad to mejo so intenzitete moči, na katerih smemo biti brez posledic le določen čas, odvisno od posameznika.

Ob Ivanovem izviru in njegovi okolici vzdolž reke Ščavnice so radiestezisti in bioenergetiki našli veliko za človeško počutje ugodnih mest. Po njihovih ugotovitvah so to mesta blagodejnih zdravilnih vibracij. Že po kratkem času bivanja na takšnem mestu se sproščajo blokade in se vzpostavljajo normalni pretoki energije.

Označbe zdravilnih točk blagodejnega zemeljskega in kozmičnega sevanja, ki so na enak način označene tudi v naravi:

- T1 dihala 15 min.
- T2 prebavila, jetra, žolčni kamni 15–30 min.
- T3 ščitnica, uravnovešanje čaker 15 min.
- T4 mentalne motnje 30 min.
- T5 težave srca 5 min.
- T6 okostje, revmatična obolenja 10–30 min.
- T7 depresije, mentalne motnje 10–60 min.
- T8 mentalne motnje 10–30 min.
- T9 urinarni trakt, mentalne motnje 15–30 min.
- T10 stabilizacija mentalnih in fizičnih sposobnosti 10–30 min.
- T11 meditativne energije, odpravljanje negativnih vzorcev 20 min.
- T12 presnova, krvnožilni sistem 20–30 min.
- T12A ledvice 30–35 min.
- T13 stres, astma, ateroskleroza 30–60 min.
- T14 krvni kapilarni sistem, vegetativno živčevje, ženske težave 20–60 min.
- T15 tanko in debelo črevo, ekstremitete 15 min.
- T16 prostata, trebušna slinavka 8–20 min.
- T17 okostje(osteoporoza), hrbtenica 15 min.
- T18 vitalna energija po počutju
- T19 vratna vretenca 10–35 min.
- T20 vse težave 5–40 min.
- T21 spodnji del trebuha nad 15 min.

Slika 9: Zdravilna energijska točka (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.3 Ivanov izvir

Razkrižje, znano po prijaznih in gostoljubnih ljudeh, se lahko predstavi še z eno posebnostjo. To je Ivanov izvir, ki je po ljudskem izročilu znan že iz davnih časov. Sem so prihajali ljudje od blizu in daleč še pred obstojem razkriške farne cerkve, torej pred letom 1700.

Mnogi ljudje, še zlasti romarji, ki jih je največ iz Prekmurja, verjamejo v zdravilno moč te izvirske vode, ki naj bi pomagala k dobremu vidu, splošnemu počutju in odpravi golšavosti.

Po ljudskem izročilu je ohranjenih nekaj zanimivih pripovedi o čudežni moči te vode. Ivanov izvir je torej kraj, ki ga vsako leto, na dan »Ivanovega proščanja«, zadnjo nedeljo v juniju, obišče okrog 3000 ljudi od blizu in daleč. Nekateri odnesejo s seboj v lično izdelanih stekleničkah tudi izvirsko vodo.

Slika 10: Ivanov izvir (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.4 Božična noč pri Ivanovem izviru

Ko govorimo o Ivanovem izviru, ne moremo mimo čudovite predstave v naravnem ambientu Ivanovega izvira, imenovane Božična noč. Nosilec tega igralskega in organizacijskega projekta je naše domače turistično narodopisno društvo. V projektu sodelujejo mnogi posamezniki, cerkveni pevski zbor razkriške župnije, šolarji, dijaki, študentje, skratka veliko

ljudi, od najmlajših do najstarejših. Leta 1998 je ta projekt podprla tudi evropska skupnost v okviru programa PHARE.

Celotna prireditev je kulturno-verski dogodek, kjer se z odličnim petjem, igro in povezujočim tekstom ter ustrezno kostumografijo, osvetlitvijo in ureditvijo prizorišča predstavijo prizori iz Svetega pisma.

Vsako od uprizoritev obišče po 5000 obiskovalcev, v sezoni 15000.

Slika 11: Božična noč pri Ivanovem izviru (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

6.1.5 Gibinski slap

Slap na Gibini je eden večjih slapov v Pomurju. Na potoku, ki priteče iz Hrvaške in ga vaščani preprosto imenujejo kar Gibinski potok, je imel Franc Smolkovič potočni mlin na velika kolesa. 1918. leta je njegov sin zgradil zapornice na samem slapu. Nedolgo zatem jih je večja voda delno porušila in odnesla.

Mlinar je naredil nove zapornice, dve stranski in eno glavno na sredini, ki so jih po potrebi dvigovali. Ta voda je tekla proti Muri, ostala pa proti mlinu po drugi strugi in se je prav tako potem izlivala v Muro. Zaradi naplavin Mure se je čez nekaj desetletij struga Ščavnice podaljšala in prav na tem mestu se potok dandanes izliva v Ščavnico in ne več v Muro.

Čeprav so tla pod slapom naravno kamnita, so se kasneje zabetonirala. Tako sedaj beton daje vtis umetnega slapa.

Slika 12: Gibinski slap (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.6 Bakrenodobna naselbina

Na severovzhodnem delu vasice Šafarsko, na terasi z imenom Gradišče, je bila leta 1960 odkrita naselbina izpred 5000 let iz časa bakrene dobe. Arheološko zanimiv teren je bil vzpodbuda za raziskovanje v tem prostoru. V letih 1981 in 1984 so raziskali 768 m².

V zgornji plasti, debeli od 20 do 30 cm, je bilo sorazmerno malo najdb. Večinoma so bili to od oranja zdrobljeni kosi keramičnih posod. Največ materialnih ostalin je bilo v plasti od 30 do 80 cm.

V spodnjem delu tega sloja so se pokazale manjše in večje lise. Manjše lise so odtisi nekdanjih, v zemljo zabitih, nosilnih soh hiš ali drugih objektov. Večje temnejše lise so se pozneje izkazale kot peč, ki je segala do globine 1,40 metra pod površino. Prebivalci naselbine so se v glavnem ukvarjali z agrarnim gospodarstvom. Najdeno kamnito orodje je služilo za obdelavo njiv, ki so bile v neposredni bližini. Ena izmed obrti v naselbini je bilo lončarstvo. Glinaste uteži in vijčki so dokaz, da se je del prebivalstva ukvarjal s tkanjem. Poznali so predvsem volno in lan.

Med kamnitimi izdelki prevladujejo kamnite sekire in manjši odbitki. Ploščata trikotna sekira je trikotne oblike, izdelana iz zelenkaste kamnine.

Dosedanje delo je pokazalo, da je naselbina na Šafarskem pomembna ne samo za naš pomurski, ampak tudi za celoten slovenski prostor, saj so se tu križali vplivi iz panonskega in osrednjega slovenskega sveta.

Slika 13: Bakrenodobna naselbina (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

6.1.7 Romarska cerkev svetega Janeza Nepomuka

Pod hribom, na katerem danes stoji cerkev, točneje na križišču treh poti, je leta 1734 župnik Tomaž Dolar dal postaviti v čast sv. Janezu Nepomuku kamniti kip, ob njem pa leta 1747 še kapelico. V kapelico so v slovesni procesiji prenesli kip Janeza Nepomuka in iz te procesije je kasneje nastala romarska pot. Ker je bila kapelica majhna in na poplavnem območju, so leta 1756 na bližnjem griču pričeli graditi cerkev. Cerkev je bila dokončana leta 1779, posvetili so jo leta 1784 in jo poimenovali po svetniku Janezu Nepomuku. Do leta 1942 je razkriška cerkev spadala pod župnijo sv. Magdalene v Štrigovi, tistega leta pa je bila ustanovljena samostojna razkriška župnija, ki je spadala v zagrebško nadškofijo vse do leta 1994, ko je prešla pod upravo mariborske škofije.

Slika 14: Romarska cerkev svetega Janeza Nepomuka (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

6.1.8 Vaška kapelica na Gibini

Neogotska kapelica s strešnim stolpičem je postavljena na mestu znamenja iz leta 1798. V njej je vzdani kamen z letnico znamenja. Zgrajena je bila leta 1924, obnovljena leta 1994. Kapela stoji v središču vasi in spada med sakralno stavbno dediščino.

Slika 15: Vaška kapelica na Gibini (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.9 Rimsko gomilno grobišče

Rimsko gomilno grobišče spada v arheološko dediščino. Gomile so danes izravnane in niso več vidne, ohranjeni pa so jim pripadajoči rimski žarni grobovi.

Slika 16: Rimsko gomilno grobišče (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.10 Kamnito razpelo na Gibini

Kamniti križ s kamnitim Križanim s konca 19. stoletja, ki tudi spada v sakralno stavbno dediščino.

Slika 17: Kamnito razpelo (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.11 Slomškov mlin

Slomškov mlin je ena od pomembnejših zanimivosti v občini Razkrižje, saj ima mlin dolgo zgodovino. Mlin je sedaj v lasti občine, ki ga je kupila z namenom vzdrževanja le-tega pomembnega objekta pred propadom.

Slika 18: Slomškov mlin (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.12 Kovaški muzej

Kovaški muzej kovaškega mojstra Antona Horvata je prostor, kjer si obiskovalec lahko ogleda različna kovaška orodja in izdela podkev za srečo.

Slika 19: Kovaški muzej (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

6.1.13 »Šafarov vodnjak«

Nahaja se med občinsko stavbo in domom kulture. Ohranjen je bogat arhitekturni in etnološki spomenik, ki služi kot rezervni vodni vir.

Slika 20: Šafarov vodnjak (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

6.1.14 Oljarna na Gibini

Oljarna bučnega olja na Gibini je last družine Zanjkovič. Tradicija oljarstva v občini Razkrižje sega več kot 100 let nazaj. Takratna oljarna je bila v sklopu potočnega mlina na Gibini, katerega lastnik je bil Matjaž Smolkovič.

Predelava bučnega olja temelji na tehnologiji vročega stiskanja. Prikaz oziroma ogled stare tehnologije (ki je bila uporabljena pred 100 in več leti) je možen v novi oljarni.

Slika 21: Oljarna na Gibini (Vir: <http://www.razkrižje.si>)

7 ANALIZA OBSTOJEČEGA STANJA

Pri načrtovanju razvoja in prenove je potrebno poznati obstoječe stanje vasi. To pomeni, da je potrebno pridobiti čim več informacij od domačinov, podatke od strokovnih oseb, ki se ukvarjajo z realizacijo projektov, in pregledati obstoječo dokumentacijo potrebno za izvedbo te analize ter opraviti ogled terena.

Pred samo izdelavo analize naredimo analitični pogled na vas, njeno zgodovinsko, kulturno in naravno dediščino ter upoštevanje želja prebivalcev. Glede izhodišč, ki so pomembna pri analizi, je potrebno upoštevati vsebine in vrednosti ohranjenih zgodovinskih elementov ter opredeljevanje alternativnih variant za nadaljnji razvoj.

Potrebno je preveriti tudi druge razvojne zahteve in posledice dosedanjih posegov v prostor ter zahteve po površinah, potrebnih za določene namene. Študij nadaljnjega razvoja je potrebno tudi preučiti, kajti s tem bi pridobili oceno obravnavanega območja.

Za vas Gibina sem izdelal 8 analitičnih kart z naslednjimi vsebinami:

- namenska raba prostora
- namembnost objektov
- prometna analiza
- vizualna analiza
- morfološka analiza
- slemenska strešna slika
- starost in ohranjenost objektov
- problemi in kvalitete v prostoru.

7.1 DEJANSKA RABA PROSTORA (PRILOGA 1)

Pri določitvi dejanske rabe prostora smo določili naslednja območja: pozidana območja, kmetijske, gozdne in vodne površine. Pri dejanski rabi nisem prikazal cest in poti, ki vodijo skozi vas.

Pri ugotovitvi namenske rabe prostora v skladu s Pravilnikom o pripravi prostorskih sestavin planskih aktov občin v digitalni obliki določamo tri glavne kategorije:

POSELITVENO OBMOČJE:

- območje stanovanj
- območja proizvodnih dejavnosti
- območja družbenih dejavnosti
- mešana območja
- območja športno rekreacijskih in zelenih površin;

OBMOČJE GOSPODARSKE INFRASTRUKTURE:

- območja prometne infrastrukture
- območja telekomunikacijske infrastrukture
- območja energetske infrastrukture
- območja komunalne in okoljske infrastrukture;

OBMOČJE KRAJINE:

- območja površinskih voda
- območja mineralnih surovin
- območja kmetijskih zemljišč
- območja gozdov
- območja za potrebe obrambe
- območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Po robu naselja teče reka Ščavnica, ki se na koncu naselja izliva v reko Muro. Pri tem je potrebno poudariti, da je ob večjih deževjih možnost poplav velika, kajti rečna struga je relativno plitva, to pa še posebej velja za Razkrižje in Veščico. Ob reki je tudi gozdni pas, ki se s strnjeno zaraščenostjo nadaljuje skozi celotno naselje. V notranjosti vasi teče tudi Gibinski potok, ob katerem se vseskozi nahaja strnjeno območje gozdnih površin.

V naselju Gibina prevladujejo kmetijske površine, to so predvsem njive, travniki in gozd ob reki Ščavnici in Muri.

Velika večina prebivalcev ima ob objektih dvorišča, poleg so površine, ki so namenjene vrtom in manjšim sadovnjakom. Na kmetijah dvorišče obsega relativno velik prostor, ki je namenjen tudi za parkiranje raznih delovnih strojev in so seveda posledično manj urejena.

Športno-rekreacijskih površin v naselju ni. Vsi, ki se želijo rekreirati, se podajo v sosednji vasi Šafarsko in Razkrižje.

7.2 NAMEMBNOST OBJEKTOV (PRILOGA 2)

Gibina je podeželska vas. Objekti so v glavnem stanovanjski in gospodarski. Poleg stanovanjskih in gospodarskih objektov so tu trije javni objekti, ki so v uporabi samostojnih podjetnikov in obrtnikov. V glavnem so v vasi stanovanjski objekti brez gospodarskih poslopij, ki vsebujejo dodatke (največkrat gre za garaže). Med javne objekte spadata vaška kapelica, ki leži v osrčju vasi in mlin. Prvotno kmetijski objekti dobivajo sedaj drugo namembnost– so stanovanja in garaže.

Poslovnih objektov vas nima.

S karte namembnosti lahko razberemo, čemu so objekti namenjeni in kakšne funkcije vsebujejo. Objekte sem po namembnosti razvrstil v naslednje kategorije:

- stanovanjski objekti
- gospodarska poslopja
- pomožen gospodarski objekt.

Slika 22: Gospodarski objekt (Vir: A. Rob, 2008)

7.3 MORFOLOŠKA ANALIZA (PRILOGA 3)

Z morfološko analizo ugotavljamo sestavo naselja. Če gledamo zunanjo obliko vasi bi lahko vas Gibina označili za središčno vas, ki se ob komunikacijah širi in tam dobimo podobo obcestne vasi.

Pri morfološki analizi nas zanimajo strukture znotraj vasi. Vas razčlenimo na sestavne dele in podobne objekte zaokrožimo v enoto. Morfološko analizo delamo za nadaljnji razvoj. Vas smo razdelili na naslednje enote, ki so razvidne iz morfološke karte.

Staro vaško jedro

V Gibini o izrazitem starem vaškem jedru ne moremo govoriti, saj so bili objekti razporejeni ob regionalni cesti, ki povezuje Ljutomer in sosednjo Hrvaško. Starejši objekti v vasi so: vaška kapelica, starejše kmetije, hiše in mlin.

Širitev naselja ob vaškem jedru

Širitev vasi se je dopolnjevala ob regionalni cesti in to tako, da so nekatere hiše prenovili, nekatere so podrli in zgradili nove.

Širitev naselja ob komunikaciji

Kot smo že omenili pri širitvi naselja ob vaškem jedru, je glavni del naselja poseljenega ob regionalni cesti, saj so pogoji za poseljevanje najboljši ob komunikacijah.

Kmetije

V naselju se pojavljajo kmetije, ki niso več tako številčne, saj kmetijstvo ni več glavna dejavnost, kot je bila včasih. Ostale so le še kmetije, ki imajo zadostno količino obdelovalne zemlje, manjše kmetije pa so začele počasi propadati.

Slika 23: Kmetija (Vir: A. Rob, 2008)

Razpršena gradnja

Največ se pojavlja razpršena gradnja objektov, saj je vas relativno slabo poseljena in še tisti objekti, ki so v vasi so zelo razpršeni. Največje je število enodružinskih hiš. Zaradi razpršenosti se pojavlja relativno veliko stranskih cest, ki vodijo do objektov.

7.4 PROMETNA ANALIZA (PRILOGA 4)

Prometno omrežje in cestne povezave s sosednjimi kraji so sorazmerno dobro urejene. Glavna cesta, ki pelje skozi naselje Gibina, ima že od nekdaj glavni pomen, saj cesta povezuje Slovenijo s sosednjo Hrvaško. Širina ceste je 4,5 m. Poljske poti in kolovozi se odcepijo od glavne ceste in se širijo na polja. Asfaltiranost cest je slaba, saj je asfaltirana le glavna cesta in še nekaj stranskih ter dovozi do hiš, ostale dovozne poti in ceste so predvsem makadamske. Cesta je še vedno precej obremenjena zaradi velikega števila dnevnih migracij prebivalcev iz sosednje države, ki so zaposleni v Ljutomeru in njegovi okolici. Večjih težav s prometom v naselju ni. Največ težav prebivalcem povzročajo dnevni migranti, ki pogosto z neprilagojeno hitrostjo ogrožajo varnost domačinov. Te težave so še večje posebej zaradi tega, ker poti za pešce in kolesarje niso primerno urejene. Pločnikov v naselju ni, se pa načrtuje, da bi se

skupaj s kanalizacijo uredili tudi pločniki. Ustrezno je urejeno avtobusno postajališče. Križišča v vasi so dokaj majhna in nezapletena. Na komunikaciji znotraj naselja je most, ki poteka prek Gibinskega potoka, vendar je relativno slabo urejen in bi ga bilo potrebno prenoviti. O parkirnih površinah ne moremo govoriti, saj je samo eno in še to je pred gostilno in ni nič kaj posebej označeno.

Slika 24: Regionalna cesta (Vir: A. Rob, 2008)

Slika 25: Avtobusno postajališče (Vir: A. Rob, 2008)

7.5 VIZUALNA ANALIZA (PRILOGA 5)

Vizualna analiza je slika, ki si jo ustvarimo o nekem naselju. Vizualno analizo delamo grafično za objekte in širšo okolico naselja. Najprej sem vas opazoval od zunaj. Z zunanje

točke se opazi panoramski pogled na naselje, kjer izstopa kapelica, drugih objektov se ne opazi. Potem sem se preselil v vas. Jedro oziroma vozlišče se nahaja poleg kapelice in spada med najpomembnejšo dominantno v vasi. Na karti sem označil poglede iz vasi. Na nekaterih robovih vasi se opazi vaški rob, to velja posebej za severovzhodni del vasi, ob reki Muri in Ščavnici pa je tako imenovani zeleni rob naselja. Ob potoku se nahaja negativna dominantna, ki se bo sčasoma uredila, saj je to območje precej zapuščeno. Poleg objektov, ki so namenjeni predvsem za bivanje, je drugi pogled, kjer se vidi cerkev svetega Janeza Nepomuka v sosednji vasi Razkrižje.

Vas se nahaja ob regionalni cesti, vstop vanjo je možen iz sosednje Hrvaške in iz vasi Šafarsko. Najpomembnejši element v prostoru je cesta, ki kaže glavno os, ob kateri so skoncentrirane najpomembnejše dejavnosti. Določeni deli Gibine predstavljajo polja, in ob reki Muri gozd.

7.6 SLEMENSKA STREŠNA SLIKA (PRILOGA 6)

V vasi Gibina imajo bolj ali manj vse stanovanjske stavbe in gospodarski objekti dvokapno streho, izjeme so le novi objekti in nekateri starejši, ki imajo strešni čop. Slemena so več ali manj vzporedno s cesto in potekajo po dolžini hiše. Od tipičnih streh se razlikuje le vaška kapelica in nekaj starejših objektov, ki imajo bolj zapleteno slemensko sliko. To predvsem velja pri prizidkih na starejših gospodarskih objektih. Obstaja stanovanjski objekt, ki ima dvokapno streho in spada med novozgrajene objekte, kritina pa je pločevinasta. Posebnost tega objekta je, da je njegov videz drugačen od ostalih objektov.

Kritina hiš je več ali manj opečni zareznik, nekatere hiše pa imajo še salonitne plošče. Novejši objekti so pokriti z betonsko kritino. Salonitne plošče so uporabljene posebej pri gospodarskih objektih.

Objekti vsebujejo večinoma ena vhodna vrata, razen pri starejših objektih, kjer je vhod v hišo možen skozi dvojna vrata.

Slika 26: Dvokapna streha (Vir: A. Rob, 2008)

Slika 27: Dvokapna streha s čopom (Vir: A. Rob, 2008)

Slika 28: Hiša z drugačno arhitekturno zasnovo (Vir: A. Rob, 2008)

7.7 STAROST IN OHRANJENOST OBJEKTOV (PRILOGA 7 IN 8)

Starost objektov je dokaj različna, saj vas vsebuje objekte, ki so bili zgrajeni pred 40 do 50 leti, to so predvsem starejše domačije. Novejši objekti so tisti, ki so bili zgrajeni po letu 1970

in teh je tudi največ v vasi. So pa še objekti, ki so zgrajeni povsem na novo ali so v gradnji. Starejši objekti se od novih razlikujejo predvsem v etažnosti in arhitekturi objektov. Stanovanjski in gospodarski objekti so višji od pomožnih gospodarskih objektov, saj so ti več ali manj prtlični. Problem glede določitve starosti je v tem, da so ti objekti zgrajeni in prenovljeni z novejšimi materiali, tako da se včasih ne ve ali je objekt zgrajen na novo ali pa je samo prenovljen.

Ohranjenost objektov je v nekaterih predelih vasi dokaj dobra, med te objekte spadajo predvsem nove stavbe. Slabšo ohranjenost kažejo starejši objekti, saj so nekateri potrebni prenove. Nekateri objekti še nimajo dokončanih fasad, razlog tega je, da nekateri ljudje nimajo dovolj denarja, da bi si lahko dokončali fasade. Pri ohranjenosti objektov bi še dodali to, da so novejše hiše relativno lepo urejene in prikazujejo noviteto v vasi z njihovo arhitekturno zasnovo.

Slika 29: Objekt potreben prenove (Vir: A. Rob, 2008)

7.8 ZEMLJIŠKOPOSESTNA STRUKTURA IN PARCELNA RAZDROBLJENOST

Podatki, pridobljeni iz Geodetske uprave Ljutomer, prikazujejo, da je ob koncu leta 1993 k.o. Gibina merila 152,80 ha. Zasebni sektor je zavzemal 132,97 ha (87 %) družbeni pa 19,83 ha (13 %). Kmetijski rabi je bilo namenjenih 128,79 ha (84 % vseh površin); od tega so največji del zavzemale njive 81,90 ha površin, najmanjšega vinogradi in sicer 0,08ha.

Preglednica 9: Parcelna razdrobljenost po vrstah rabe in po zemljiškoposestni strukturi leta 1980

vrsta rabe	njiva		sadovnjak		vinograd		travnik		pašnik		gozd	
	Z	D	Z	D	Z	D	Z	D	Z	D	Z	D
povr./ha	82,19	1,25	18,61	0,027	0,08	/	12,98	/	1,84	0,085	11,04	0,032
št. parcel	255	4	145	1	1	/	87	/	43	5	91	18
velik. parc./ha	0,33	0,31	0,12	0,027	0,08	/	0,15	/	0,04	0,017	0,12	0,002
skupna povr.	83,44		18,88		0,8		12,98		1,92		11,36	
sk. št. parcel	259		146		1		87		48		109	
velik. parc./ha	0,32		0,13		0,08		0,15		0,04		0,10	

Vir: Geodetska uprava RS, izpostava Ljutomer

Z – zasebni sektor, D – družbeni sektor

Preglednica 10: Parcelna razdrobljenost po vrstah rabe in po zemljiškoposestni strukturi leta 1993

vrsta rabe	njiva		sadovnjak		vinograd		travnik		pašnik		gozd	
	Z	D	Z	D	Z	D	Z	D	Z	D	Z	D
povr./ha	80,64	1,25	17,82	/	0,08	/	13,95	/	1,84	0,08	11,03	0,032
št.parcel	251	4	137	/	1	/	93	/	42	5	91	4
velik. parc./ha	0,32	0,31	0,13	/	0,08	/	0,15	/	0,04	0,02	0,12	0,008
skupna povr.	81,90		17,82		0,08		13,95		1,93		11,35	
sk. št. parcel	255		137		1		93		47		95	
velik. parc./ha	0,32		0,13		0,08		0,15		0,04		0,12	

Vir: Geodetska uprava RS, izpostava Ljutomer

Z – zasebni sektor, D – družbeni sektor

Parcelna razdrobljenost po vrstah rabe in po zemljiškoposestni strukturi iz leta 1980 in 1993 prikazuje, da v posameznih sektorjih ni bilo velike spremembe v površinah in v številu parcel. Iz pridobljenih podatkov lahko razberemo, da so največjo površino zajemale njive, najmanjšo pa vinogradi. Tudi pri številu parcel je položaj enak. Glede razlike med zasebnim in družbenim sektorjem lahko ugotovimo, da v družbenem sektorju sploh nimamo vinogradov, travnikov in sadovnjakov. Za razliko od tega so v zasebnem sektorju vsebovane vse vrste rabe, čeprav velikost nekaterih ni prav velika. Velikost povprečnih parcel tudi ni pretirano velika, kar kaže na to, da so bile parcele razdeljene med več dedičev in tako se je površina zelo zmanjšala.

7.9 PROBLEMI IN KVALITETE V PROSTORU (PRILOGA 9)

7.9.1 Problemi v naselju

Problematiko in kvalitete v prostoru najbolj poznajo domačini, ki imajo v to najboljši vpogled. Z njihovo pomočjo sem tudi sam dobil vpogled v problematiko v vasi Gibina. Ko spoznamo probleme, šele takrat se lahko začnemo ukvarjati s tem, kako jih bomo rešili. Na podlagi rešitve teh problemov, pa lahko izboljšamo prostorske potrebe.

Problemi v naselju so:

- razpršena gradnja hiš
- slabo stanje nekaterih stanovanjskih objektov
- neurejene površine za pešce in kolesarje
- stanje prometne infrastrukture
- neurejena struga gibinskega potoka
- pomanjkljivost površin za rekreacijo
- neurejen most, potreben prenove.

7.9.2 Kvalitete v naselju

V vasi Gibina je kulturna krajina ohranjena dokaj dobro, vendar je število objektov relativno majhno, večji je obseg zelenih ambientov, ki dajejo vasi podobo podeželske vasi. Program v naselju bogatijo znamenitosti v sosednjih vaseh. Kvalitete v prostoru predstavljajo tudi razvojni potenciali, ki privabljajo obiskovalce v pokrajino.

Kvalitete v naselju so naslednje:

sakralni objekti: vaška kapelica

stavbna dediščina: mlin, kmečke hiše

zeleni ambient: travniki, njive, gibinski slap.

7.10 SWOT ANALIZA

Kratice SWOT:

S – strengths (prednosti)

W – weaknesses (slabosti)

O – opportunities (priložnosti)

T – threats (nevarnosti).

SWOT analiza pomeni analizo prednosti, slabosti, nevarnosti in priložnosti, je analiza, s katero preverimo dobre, slabe in potencialne lastnosti pri razvoju kraja. To so v bistvu rezultati analize, predavanj strokovnjakov, terenskega dela in razprav. Slabosti in nevarnosti izhajajo iz problemov, ki nastanejo v prostoru. Prednosti in priložnosti pa izhajajo iz kvalitete obravnavanega območja.

Prednosti:

- ohranjeno naravno okolje
- možnost zaposlitve v sosednjih krajih predvsem v Ljutomeru
- na voljo so stavbne površine
- kulturna dediščina
- razvoj turizma se povečuje.

Slabosti:

- neugodne prometne povezave do večjih mest
- nizka izobrazbena struktura
- slaba komunalna in cestna infrastruktura
- majhna možnost zaposlitve in ustvarjanje novih delovnih mest v naselju
- v naselju ni osnovne šole, vrtca, zdravstvenega doma
- slabe avtobusne povezave
- propadanje kmetij
- neurejenost vodotokov
- neurejena okolica okrog nekaterih hiš.

Priložnosti:

- turizem
- ohranjenost krajine
- ohranitev in izboljšava zelenega sistema naselja
- sonaraven razvoj
- prireditve na prostem
- gozdne površine
- neizkoriščeni objekti na podeželju
- zelo dobro delovanje ljubiteljskih organizacij.

Nevarnosti:

- onesnaženost vode
- nevarna vožnja, predvsem dnevnih migrantov, skozi naselje
- nevarnost ekološkega onesnaženja
- zmanjševanje in staranje prebivalstva.

8 OBSTOJEČA ŠIRITEV VASI (PRILOGA 10)

Pri širitvi vasi, ki je bila opravljena v Gibini, je bilo upoštevano, da ostanejo presledki med vasmimi in s tem vzdrževanje gručaste poselitve. Širitev ni bila dobro predvidena, saj bi bilo potrebno najprej zapolniti obstoječi del parcel, ki niso poseljena in s tem pridobiti na bolj strnjeni pozidavi, vendar je potrebno upoštevati tudi pravilo zadostnega števila zelenih površin. To pomeni, da namenimo zadostno število zelenih površin med parcelami samimi, saj tako razbremenimo gostoto pozidave. Širitev je bila opravljena sorazmerno, kar pomeni, da se glede na demografijo prebivalstva vas Gibina nahaja na predzadnjem mestu in zato je bila širitev na Gibini pravilno utemeljena, saj je število prebivalcev relativno majhno. Ohranjenost krajinske slike se s to širitvijo ni nič spremenila, tudi lokacija, ki je bila namenjena za razvoj ni nič vplivala na kmetijski razvoj, saj se kmetijstvo izvaja naprej brez kakršnih koli posledic.

Od ciljev, ki so pomembni, bi omenil bivanje, saj so se s širitvijo izboljšale stanovanjske razmere. Povečalo se je tudi število prebivalcev. Možna je združitev dveh parcel v eno. V kmetijstvu bi bilo potrebno izboljšati nekatere gospodarske objekte in kmečka dvorišča ter jih prenoviti. Obrtnih dejavnosti v vasi Gibina skoraj ni, tako da s tem niti ne bi izboljšali zaposlitvenih možnosti v naselju. Prometna infrastruktura je dokaj urejena, vendar bi bilo potrebno preurediti most in ponovno asfaltirati glavno cesto. Izboljšati bi morali še pešpoti in jih ustrezno označiti.

Na tem območju ni bila izvedena komasacija, ampak se je območje, ki obsega 13 parcel, razdelilo s postopkom parcelacije parcel, saj je občina to območje prej kupila in ga dala razmeriti z namenom, da bi omogočila mladim družinam enostavnejšo graditev svojih stanovanjskih objektov. Potrebe po komasaciji ni, saj z njo ne bi ničesar pridobili, kajti vas je glede kmetijskih površin in površin potrebnih za gradnjo objektov dobro razporejena. Vemo, da je komasacija pri širitvi vasi zelo pomemben dejavnik, saj z njo izboljšamo ločevanje naselitve z območjem dela.

Ekološki vidik razvoja je prav tako pomemben, saj je kakovost tal na tem območju zasnovana na suhih tleh. Reliefna struktura je uravnovešena, kajti hiše so postavljene na ravnem terenu. Območje ni izpostavljeno poplavam, prezračevanje je tudi dokaj normalno. Vaški biotop je v vasi dokaj dobro uravnotežen, saj vsebuje naslednje elemente: vaški rob, hišne vrtove, dvorišča in stavbe. Cilji in naloge za uresničevanje ekologije, pri katerih sodelujejo prebivalci, so tudi dokaj dobro izpolnjeni, pri nekaterih bi se lahko uredile vode, zasadila drevesa in oblikovale fasade ter dvorišča.

8.1 OHRANITEV POSELJENOSTI

Na obmejnem območju sedanje občine Razkrižje je pomembno ohraniti poseljenost tudi zaradi ohranitve narodnosti in zaradi naravnih ter kulturnih kakovosti.

Tako v času 2. svetovne vojne kot tudi v osamosvojitveni vojni leta 1991 se je izkazalo, da leži območje Občine Razkrižje na strateško pomembnem območju – med reko Muro na severni strani in vzhodnimi obronki Slovenskih gor, kjer so se v vojnem času zaustavljale kolone oklepnih vozil.

Hkrati je to območje del naravne krajine reke Mure in se razprostira tudi na prvih obronkih vinorodnih predelov, z bogatim virom kulturne in naravne dediščine. Najbolj znana in obiskovalcem kakovostno predstavljena je zlasti prazgodovinska naselbina »Gradišče« na Šafarskem, ki sodi v obdobje 3500 let pred našim štetjem.

V tej zvezi je v regionalni zasnovi prostorskega razvoja za obmejno območje, kjer se nahaja tudi Občina Razkrižje, prioriteto zasledovati naslednje cilje:

- zaustavitev trenda upadanja števila prebivalstva, torej zaustavitev praznjenja območja; naloge razdeliti na naloge občin in naloge države; pri tem ima strategija prostorskega razvoja občine poseben pomen, ki omogoča ustrezno poseljenost, stanovanjske in podjetniške cone ipd.

- temeljna vizija razvoja, kjer so tudi neizkoriščene zaposlitvene priložnosti, so v razvoju turizma; predvsem na podeželju je potrebno omogočiti ustvarjanje pogojev za dopolnilne dejavnosti na kmetijah, tudi za pridobivanje stacionarnih gostov, ki bodo v kraju ostali za več dni
- za obmejno območje s Hrvaško je potrebno sočasno s turizmom preusmerjati kmetije od klasičnega kmetovanja do zdravega načina predelave hrane – končni cilj so ekološke kmetije
- zagotoviti pogoje za zdravo življenje vsem prebivalcem Pomurja – odprava ekoloških žarišč.

8.2 LOKACIJSKI NAČRT

8.2.1 Razlogi za pripravo lokacijskega načrta

S spremembami in dopolnitvami prostorskih sestavin planov v letu 2001 je Občina Razkrižje naselju Gibina priključila tudi del zemljišča z namenom, da ga opremi in ponudi potencialnim graditeljem. Občina je namreč demografsko ogrožena. Ker ima pretežni del občine še ruralni značaj, je tu možno doseči visoko bivalno kvaliteto. Povpraševanje po nezazidanih parcelah narašča, občina pa v preteklosti ni imela na razpolago prostih parcel, saj so posamične nepozidane vrzeli v zasebni lasti in niso na trgu zemljišč.

Da bi vsem potencialnim graditeljem zagotovili enakovredne pogoje glede opremljanja parcel in drugih pogojev gradnje, je bilo odločeno, da se območje obdela z lokacijskim načrtom.

8.2.2 Pravna podlaga

Pravna podlaga za pripravo lokacijskega načrta je Odlok o spremembah in dopolnitvah dolgoročnega plana občine Ljutomer za obdobje 1986–2000 in družbenega plana Občine Ljutomer za obdobje 1986-2000 za območje Občine Razkrižje, dopolnjen v letu 2001 (Uradni

list RS, št. 73/04), v katerem je območje opredeljeno kot zazidljivo, namenjeno stanovanjski gradnji.

Za namen izdelave lokacijskega načrta je Občina Razkrižje sprejela tudi Program priprave lokacijskega načrta za stanovanjsko območje v Gibini (Ur. l. RS, št. 142/04), ki je prav tako podlaga za izdelavo lokacijskega načrta.

8.3 UREDITVENO OBMOČJE

8.3.1 Območje obdelave

Območje obdelave zajema naslednje parcele, vse k.o. Gibina: 346, 345, 339, 338, 337/5, 337/4, 337/3, 337/1, 336/2, 337/2, 586 (cesta Gibina – državna meja z republiko Hrvaško), 592 (lokalna cesta), 700 k.o. Šafarsko (lokalna cesta).

8.3.2 Obstoječo stanje

Območje, ki je predmet lokacijskega načrta, je v naravi njivska površina. Cesta Šafarsko-državna meja z republiko Hrvaško ga omejuje na severni strani, lokalne ceste na zahodni in južni strani, njive pa na vzhodni strani. Celotno območje obdelave meri 1,64 ha.

Preko območja, pravokotno na cesto, poteka daljnovod. Ob lokalni cesti na vzhodni strani je vgrajen cevovod krajevnega vodovoda.

8.4 PREDVIDENE UREDITVE

8.4.1 Namembnost

Predvidena je gradnja 21 izključno enodružinskih stanovanjskih hiš. V sklopu objektov ali v podaljšanih dvoriščnih krakih je možno urediti mirne gospodinske servisne ali obrtne dejavnosti in druge mirne dejavnosti. Med mirne dejavnosti spadajo tiste, ki ne povzročajo prekomernih emisij v zraku in prekomernega hrupa in ki niso vezane na povečan promet.

8.4.2 Dopolnilni objekti

Poleg osnovnih objektov je možna tudi gradnja ali postavitve pomožnih objektov. To so bazeni, lope, ute, nadstreški, rezervoarji za plin ali olje in greznice. Garaže bi naj spadale k osnovnemu objektu. Velikost naštetih objektov in pogoji postavitve so določeni v Pravilniku o vrstah zahtevnih, manj zahtevnih in enostavnih objektov, o pogojih za gradnjo enostavnih objektov brez gradbenega dovoljenja in o vrstah del, ki so v zvezi z objekti in pripadajočimi zemljišči (Ur. l. RS, št. 114/03, 130/04), zato v Odloku o lokacijskem načrtu niso posebej navedeni.

8.5 PROJEKTNE REŠITVE ZA URBANISTIČNO IN ARHITEKTONSKO NAČRTOVANJE

8.5.1 Parcelacija

Predvidena je pravokotna parcelacija na dovozne ceste. S tem je omogočena enakovredna pozidava parcel z enakomerno razporejenimi objekti. V največji možni meri so upoštevane obstoječe parcelne meje, kar omogoča gradnjo na obstoječih zaključenih parcelah. Predvsem na severnem delu območja, kjer so parcele še v zasebni lasti, je delitev parcel izbrana tako, da se ne združujejo parcel dveh lastnikov.

Velikost novih parcel je različna in znaša od najmanjše 5,6 arov do največje 9,9 arov. Tako imajo graditelji možnost izbire v velikosti parcele glede na predvideno velikost objekta in predvidene dodatne dejavnosti.

8.5.2 Gradbene linije in odmiki

Gradbena linija predvidenih stanovanjskih objektov spremlja dovozne ceste, na severu regionalno cesto, sicer pa vzdolžno, v smeri sever – jug potekajočo lokalno cesto. Predvideni so enaki odmiki od ceste (6,0 m) in enaki odmiki od severnih parcelnih mej (2,0 m). Odmiki narekujejo tudi velikost objektov, saj mora biti odmik med objekti na zahodnem robu parcele 7,0 m, oziroma na južnem 5,0 m. To omogoča osončenost objektov in južnega dela parcele.

Pomožni objekti morajo biti odmaknjeni od parcelnih mej 2,0 m in locirani pretežno na severno in vzhodno parcelno mejo.

8.5.3 Ureditev parcele

Ureditev parcele je prepuščena posameznemu lastniku. Le v primeru, da bo v objektu dodatna dejavnost, je treba zagotoviti ustrezno število parkirnih mest, in sicer najmanj dveh.

8.5.4 Velikost in oblika objektov

Velikost objekta je pogojena s širino parcele. Pri najožji parceli, ki znaša cca 15,70 m, je ob upoštevanju odmikov možno zgraditi objekt širine 8,70 m, pri najširši, ki znaša 22 m, pa tudi do 15 m. Pri tem je treba upoštevati ustrezno razmerje med širino in dolžino posameznih krakov, ki sicer ni določeno, narekujeta pa ga značilni sistem zazidave in oblika objektov v ostalem delu naselja Gibina.

Oblika objektov je podolgovata, lomljena, s krajšim obcestnim krakom in daljšim krakom ob severni parcelni meji. Objekt se lahko zalomi tudi vzdolž vzhodne parcelne meje, po vzoru nekdanjih kmečkih domačij.

Višina objektov je lahko največ 2 stanovanjski etaži nad terenom. Možne so variante z dvigom pritličja nad teren, v tem primeru je nadstropna etaža v podstrešju.

8.5.5 Strehe

Strehe na osnovnem in na pomožnih objektih so enakostranične dvokapnice s smerjo slemena vzdolž daljše stranice tlorisa. Na strehah so lahko izstopajoče pravokotne mansarde in frčade z enakim naklonom strešine kot na osnovni strehi, ki znaša od 35° do 45°.

Priporočamo opečno kritino, lahko je poljubna, le v opečni ali temno rjavi barvi.

Obdelava fasad je lahko poljubna, priporočamo svetle opleske s temnim talnim zidom. Možne so tudi obloge v opeki ali kamnu.

8.6 PROJEKTNE REŠITVE ZA PROMETNO, KOMUNALNO, ENERGETSKO IN TK INFRASTRUKTURO

8.6.1 Promet

Regionalna cesta na severni strani območja obdelave je sicer že urejena, predvidena je rekonstrukcija, ki ni predmet lokacijskega načrta.

Lokalna cesta bo razširjena na 5,0 m, na vzhodni strani je predviden pločnik širine 1,20 m, od cestišča ločen z robnikom. Odvodnjavanje ceste je rešeno z ločeno meteorno kanalizacijo, ki bo priključena na meteorni kanal ob regionalni cesti, ta pa speljan v odprte obcestne jarke, ki odtekajo v potoke in Ščavnico.

Na vzhodni strani je z dovoznimi priključki predvidena poljska pot širine 3,0 m za dovoz na kmetijska zemljišča. Dovožna pot bo v makadamski izvedbi, priključki bodo asfaltirani.

8.6.2 Komunalna opremljenost

Vodovod

Za oskrbo območja s pitno vodo je ob zahodnem robu parcel že položen cevovod krajevnega vodovoda, ki se oskrbuje iz vodnega zajetja Mota. Izvedejo se le priključki do posamezne parcele in hidrantno omrežje vzdolž ceste.

Fekalna kanalizacija

Odvajanje fekalnih odpadkov je začasno rešeno z greznicami brez odtoka, ki se uredijo na posamezni parceli. Po izgradnji kanalizacijskega omrežja in priključitvi na čistilno napravo se greznice opustijo, objekti pa se morajo priključiti na kanalizacijo.

Meteorne vode

Meteorne odpadne vode s streh so speljane v meteorni kanal v lokalni in regionalni cesti, po izgradnji meteorne kanalizacije pa se lahko speljejo v cestno kanalizacijo.

Odvajanje meteornih odpadnih voda z vozišča lokalne ceste bo izvedeno preko omrežja, ki bo potekalo pod pločnikom v cestni jarek republiške ceste.

8.6.3 Energetska infrastruktura

Preko območja poteka odcepni daljnovod, na katerega bo priključena nova transformatorska postaja, locirana na delu parcele št. 345. Nizkonapetostni razvod bo zemeljski in bo potekal po zahodnem robu parcel, odmaknjen najmanj 1,0 m od obstoječega vodovoda.

8.6.4 Telekomunikacijsko omrežje

TK-omrežje se zgradi po potrebi na željo investitorjev in sicer vzdolž lokalne ceste s priključkom na obstoječe omrežje.

8.7 VAROVANJE OKOLJA, NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE

8.7.1 Varovanje okolja

Pričakovani vplivi na okolje, ki jih bodo povzročali stanovanjski objekti in dodatne mirne dejavnosti, ne bodo dodatno obremenjevali okolja. Pričakujemo sicer povečane ravni hrupa (predvsem v času gradnje infrastrukture in objektov) in povečane zračne emisije zaradi ogrevanja, vendar so pričakovani vplivi v predpisanih mejah.

Vplivno območje predvidenih gradbenih objektov je omejeno na pripadajočo gradbeno parcelo, infrastrukturnih objektov pa na koridor, ki ga zavzema z razširitvijo za 1 m na vsako stran.

Na podlagi Uredbe o hrupu v naravnem in življenjskem okolju je celotno območje obdelave opredeljeno kot mešano območje s III. stopnjo varstva pred hrupom v naravnem in življenjskem okolju (Ur. l. RS št. 45/95).

Lokacijski načrt ne predvideva posebnih vodnogospodarskih ureditev na tem območju, pač pa ukrepe, ki bi varovali okolje, zlasti podtalnico in površinske vode v skladu z:

- Zakonom o varstvu okolja (Ur. l. št. 32/93)
- Zakonom o vodah (Ur. l. SRS št. 38/81, 29/86, Ur. l. SRS 15/91)
- Zakonom o ohranjanju narave (Ur. l. RS št. 56/99)
- strokovnim navodilom o tem, kakšna dokumentacija je potrebna za pridobitev vodnogospodarskega dovoljenja in kaj morajo vsebovati vodnogospodarska soglasja in vodnogospodarska dovoljenja (Ur. l. RS št. 27/84, 3/87)
- načeloma kletni prostori niso predvideni zaradi morebitne prisotnosti podtalnice, kletne garaže pa zaradi lege obstoječega vodovoda, katere prestavitev bi pomenila previsok dodatni komunalni strošek; kletni prostori so možni šele na osnovi hidroloških analiz o najvišjem vodostaju podtalnice, ki v tej fazi izdelave lokacijskega načrta niso na voljo; prostori morajo biti načrtovani v bazenski izvedbi
- pretočni profili meteorne in fekalne kanalizacije se dimenzionirajo na osnovi hidravličnega izračuna
- kanalizacija se projektira v vodotesni izvedbi
- meteorne vode z utrjenih površin lokalne ceste se vodijo preko primerno dimenzionirane meteorne kanalizacije z zadostnim številom usedalnikov peska oz. cestnih požiralnikov pred izpustom v obstoječi cestni jarek
- vklop dvoplaččnih atestiranih cistern za skladiščenja lahkega kurilnega olja izven ali v objektih, prav tako ostali objekti se izvedejo na podlagi hidrogeološkega mnenja pristojne institucije o globini fundiranja; v vseh fazah projektiranja, izgradnje in uporabe objektov morajo biti vselej zagotovljeni ustrezni ukrepi za preprečitev onesnaževanja površinskih in podzemnih voda, ter okolja nasploh
- meteorne odpadne s strešin voditi v ponikalnice

- na obravnavanem lokacijskem območju evidentirati morebitne obstoječe vodne vire, jih ohraniti, po potrebi sanirati in preprečiti možnost onesnaževanja z upoštevanjem, da se nikakor ne morejo poslabšati obstoječe odtočne in naravovarstvene razmere.

Kvaliteta odpadnih voda pred izlivom v obstoječe omrežje ne sme presežati mejnih dopustnih vrednosti, določenih z Uredbami vlade RS, za izpust v kanalizacijsko omrežje.

Izračun količin odpadnih meteornih voda s cestnih površin:

- intenzivnost naliva $q = 150 \text{ l/s/ha}$ 15 mn naliv
- odtočni faktor $\gamma = 1$
- prispevna površina $F = 182.00 \text{ m}^2$
- pretok $Q = 44 \text{ l/s}$

Dimenzioniranje meteornega kanala

- v južni polovici lokalne ceste DN 0 200, kaskadni padec 1 %
- v severni polovici lokalne ceste DN 0 250 z istim padcem 1 %

8.7.2 Varstvo narave

Območje obdelave je izven območij varstva narave, zato posebni ukrepi niso predvideni.

8.7.3 Varstvo kulturne dediščine

Prav tako je območje obdelave izven zavarovanih območij kulturne dediščine ali njihovih vplivnih območij.

8.7.4 Varstvo naravnih dobrin

Predvideni posegi se bodo izvajali na zemljiščih, ki so trenutno njivske površine. Zato je treba z vseh površin, kjer se bo gradilo, odstraniti zemljo, jo deponirati v kupe višine do 1,0 m in jo porabiti pri urejanju parcele. Odvoz plodne zemlje ni dovoljen.

8.8 OBRAMBA, VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

8.8.1 Zaklonišča

Gradnja zaklonišč v obravnavanem območju ni predvidena, lahko pa se konstrukcija posameznega objekta ojača v skladu s predpisi, ki zagotavljajo dodatno potresno varnost.

8.8.2 Varstvo pred požarom

Tlorisna oblika in izvedba objektov zagotavlja požarno varnost. Vsak objekt bo dostopen najmanj z dveh strani.

Objekti s pripadajočo okolico bodo zaščiteni s hidrantnim omrežjem in nadtalnimi hidranti. Interventne poti in požarne ovire so zagotovljene.

Lokacijski načrt predvideva v primeru naravnih in drugih nesreč poseben urejen prostor za nastanitev ponesrečencev (zelenice in sosednja kmetijska zemljišča). Proti požarni ogroženosti so predvideni naslednji ukrepi:

- hidrantno omrežje z nadtalnimi hidranti se ureja iz obstoječega vodovoda, ki poteka ob vzhodni strani lokalne ceste
- interventne poti so zagotovljene do predvidenih objektov
- odmiki med potencialno ogroženimi objekti so ustrezni, da preprečijo razširitev požara

Projektne dokumentacije morajo biti izdelane v skladu z:

- z Zakonom o varstvu pred požarom (Ur. l. RS št. 71/93-23. člen)
- s Pravilnikom o utekočinjenem plinu (Ur. l. RS št. 32/91) v primeru uporabe plina kot ogrevalni medij
- s Pravilnikom o spravljanju in hrambi kurilnega olja (Ur. l. SFRJ št. 45/67).

Lokacijski načrt je izdelan v skladu z 22. členom Zakona o varstvu pred požarom (Ur. l. RS št. 71/93) in 2. členom Pravilnika o požarno-varnostnih zahtevah, ki jih je potrebno upoštevati pri izdelavi prostorskega izvedbenega akta, pri projektiranju, gradnji, rekonstrukciji in

vzdrževanju objektov (Ur. l. SRS št. 42/85) ter določil pravilnika o tehničnih normativih za hidrantno omrežje za gašenje požarov (Ur. l. SFRJ, št. 30/91).

8.8.3 Protierozijski ukrepi

Celotno območje obdelave je erozijsko, zato je treba v projektni dokumentaciji predvideti ustrezne ukrepe na podlagi predhodno izdelanega geometrijskega poročila.

8.9 OSTALI POGOJI ZA IZVEDBO LN

Izvedba lokacijskega načrta pomeni pripravo projektne dokumentacije in gradnjo objektov ter infrastrukture. Pri gradnji posameznih objektov je treba upoštevati veljavne predpise, dela pa izvajati tako, da ne ogrožajo cestnega prometa in bližnjega okolja. Poskrbljeno mora biti tudi za varnost in zdravje ljudi.

Slika 30: Območje novih gradenj (Vir: <http://www.razkrizje.si>)

9 PREDLOG NADALJNJEGA RAZVOJA

Bodoča prostorska ureditev temelji na tem, da je potrebno usmeriti prizadevanja zlasti na prostorske strukture v povezavi z ekonomskim in socialnim razvojem, na razvoj poselitve, na preobrazbo ruralnih območij, na razvoj prometne in druge infrastrukture, na varnost okolja ter naravne in kulturne dediščine.

Predlog ureditve naselja je predstavljen v treh skupinah, ki so: predlog prometne ureditve in druge infrastrukture, predlog ureditve grajene strukture in ureditev zelenih površin. Ti predlogi predstavljajo določene smernice, ki so pomembne za izvajanje ukrepov. Pri nadaljnjem razvoju v prostoru je potrebno izvesti še dodatne in podrobnejše analize ter študije.

9.1 PREDLOG UREDITVE GRAJENE STRUKTURE (PRILOGA 11)

Na karti predlog ureditve grajene strukture je prikazan predlog namenske rabe površine v vasi Gibina. Za širitev grajenih struktur je potrebno upoštevati trditev, da je najprej potrebno prenoviti starejše objekte in šele takrat začeti graditi nove stavbe, če je to sploh potrebno. Za površine v naselju, ki so namenjene za gradnjo, lahko rečemo, da bi se dalo vas še širiti poleg obstoječe širitve, to še posebej velja za južni del. Predvidena je tudi širitev na desni strani ceste, saj so zemljišča že odkupljena, potrebno jih je le še razmeriti. Ni pa smiselno pozidati celotnega območja, saj je površin za povečanje stavbnega fonda dovolj, potrebno je razmišljati o kvaliteti življenja, kar bi lahko dosegli z optimalno strnjeno pozidavo. Upoštevati je treba tudi vplive imisij na stanovanje, ki jih je potrebno zmanjšati, kot tudi ohranitev prvin življenja na podeželju in prebivalcem nuditi ustrezen kakovostni nivo.

9.2 PROSTORSKI RAZVOJ

Ohranjanje gradnje objektov ob glavni cesti je bistveno za skladen razvoj naselja. Novogradnje naj se po zasnovi, razmestitvi in volumnu prilagajajo obstoječi zasnovi. Potrebna je ohranitev obstoječega stanja raznolikosti objektov, kar pa še posebej velja pri obnovi in prenavljanju obstoječih objektov. Obstaja tudi možnost spremembe namembnosti

objektov, npr. ureditev bivalnih prostorov ali prostorov, namenjenih drugim dejavnostim v nekdanjih kmečkih gospodarskih poslopih.

Potrebno je preprečiti pozidavo na kmetijskih zemljiščih, saj bi s tem vas izgubila strukturo podeželja. Preostale dejavnosti morajo ostati na obrobju naselja.

Kmetijski objekti so potrebni prenove, saj bi s tem, vasi dajali lepši videz. Potrebno bi bilo urediti tudi okolico objektov.

9.3 PREDLOG UREDITVE ZELENIH POVRŠIN (PRILOGA 12)

Urejenost zelenih površin je ena izmed pomembnejših lastnosti pri prikazovanju videza naselij. V vasi Gibina je relativno veliko zelenih površin, kar je seveda pri podeželskih vaseh vsekakor razumljivo. Vsak dom ima poleg dvorišča kakšno zelenico, zelenjavni in okrasni vrt, živo mejo ali večje drevo. Ob tem je tudi več travnikov in nekaj gozdnih površin.

Glede izboljševanja videza v naselju je potrebno na posameznih delih naselja predlagati zasaditve s srednje visokim in nizkim rastjem, ki imajo funkcijo razbremenilne cone med kmetijskimi in stanovanjskimi površinami, na posameznih delih pa ustvarja prijetnejše okolje. S tem je potrebno uravnotežiti odnose med polnimi in praznimi zelenimi površinami. S tem mislimo predvsem na to, da je potrebno na kmetijah zasaditi drevja, da se s tem prikrijejo onesnaženi deli kmetij, ki nimajo urejenih gnojnih jam. Ponekod je treba tudi odstraniti obstoječe rastje in tako bi s takšnimi posegi lahko izboljšali oblikovano podobo naselja, odprli poglede na zanimive točke in skrili moteče poglede na določena območja. Tudi gibinski potok bi bilo treba urediti in s tem izboljšati njegov videz, saj je pomemben predvsem zaradi gibinskega slapa, ki je ena izmed glavnih značilnosti v vasi Gibina. Zasnova ureditve rekreacijskih površin je posebej pomembna pri širitvi vasi, toda v tem primeru jih ni mogoče predvideti, saj bi s tem izgubili spet del kmetijskih zemljišč. Predlog ureditve pločnikov in pešpoti bi pripomogla k varnejšim sprehodom in rekreaciji ljudi.

Zelo pomembno je, da varujemo zeleni sistem naselja in ga po potrebi na novo ustvarjamo.

9.4 PREDLOG PROMETNE UREDITVE (PRILOGA 13)

Cesta je glavni element ob vstopu v vas in nas spremlja do vseh ostalih elementov, do katerih se želimo podati. Zato ji je potrebno posvetiti veliko pozornosti pri njeni ureditvi. Pri ureditvi prometnih povezav je regionalna cesta, ki gre skozi vas, zelo pomembna, saj povezuje sosednjo Hrvaško z naseljem Ljutomer. Zaradi tega je naselje zelo obremenjeno z dnevnimi migranti, ki prehajajo skozi naselje. Ne ravno optimalne razmere predstavljajo povečano tveganje vseh udeležencev v prometu.

Zaradi splošno ustrezne in zadostne prometne infrastrukture nismo predvideli popolnoma novih prometnih površin, podajamo pa naslednje predloge k osnutku prometne ureditve:

- v bližini središča naselja (kapelica) se postavijo hitrostne ovire; te hitrostne ovire bodo omejile in umirile vožnjo v najbolj frekventnem delu naselja
- ob obstoječi regionalni cesti, ki poteka skozi naselje, bi bilo potrebno urediti pločnike
- potrebna bi bila tudi ponovna asfaltiranosti glavne ceste in ostalih lokalnih cest
- zelo pomembno bi bilo postaviti oznako za postajališče šolskega avtobusa in narediti prehod za pešce v bližini postajališča, da bi tako zmanjšali možnost nevarnosti za otroke
- predlog ureditve pešpoti v bližini novogradenj
- potrebno bi bilo urediti most
- ceste ni potrebno razširiti, saj je dovolj široka, tudi ni potrebe po gradnji novih cest, temveč je treba izboljšati obstoječe.

9.5 DRUGE INFRASTRUKTURNE UREDITVE

Zelo pomembna in najnujnejša stvar, ki ji je potrebno posvetiti vsa razpoložljiva sredstva, je ureditev kanalizacije. Neurejenost kanalizacije je pereč problem, ki se rešuje že vrsto let. Rešitev bo kmalu, saj je predvidena gradnja kanalizacije in s tem zmanjšanje onesnaženosti naselja. Problem je predvsem v precej razgibanem terenu.

9.6 VLOGA TURIZMA NA PODEŽELJU

Turizem na podeželju predstavlja različne vsebine, kakovosti in njihov obseg. Njihove možnosti še zmeraj niso do konca izrabljene. Krajinske in ekološke kvalitete ter naravna in kulturna dediščina slovenskega podeželja omogočajo razvoj številnih turističnih dejavnosti, kot so: pohodništvo, izletništvo, kolesarjenje, jahanje, ter drugih naravnih znamenitosti, pa tudi športno rekreacijskih in zdravilnih dejavnosti v naravnem okolju. Na podlagi teh dejavnosti se lahko oblikujejo številni konkretni turistični proizvodi.

Nadaljnji pomembni element turistične ponudbe je nastanitev gostov. Za razliko od bolj ali manj uniformiranih oblik nastanitve v mestnih hotelskih objektih in velikih industrijskih turističnih kompleksih zasledimo na podeželju nastanitev v socialno intimnejši sredini in v neposrednejšem stiku z naravnim okoljem. To so manjši turistični penzioni, zasebne turistične sobe in turistične kmetije. Niso pa na podeželju izrabljene vse možnosti, saj je tam tudi veliko praznih stanovanjskih objektov znotraj vaških naselij, ki bi jih bilo mogoče z minimalnimi stroški usposobiti za turistično ponudbo.

Pomembna vsebina turistične ponudbe je seveda tudi zgodovina in življenjsko okolje, v katerem se turisti nahajajo. To pomeni predstavitev zgodovine, etnografske in kulturne dediščine in vključevanje aktualnih kulturnih, družabnih in rekreativnih prireditev, ki služijo potrebam avtohtonega prebivalstva. Ena izmed posebnosti ponudbe je lahko doživljanje tradicionalnega načina življenja v vaški skupnosti in na kmetiji, ki je za turiste, ki niso s podeželja, še posebej zanimiva. Treba je povedati, da so te vsebine še dokaj slabo vključene v turistično ponudbo.

Pestre možnosti turistične ponudbe na podeželju omogočajo razvoj vseh oblik turizma, od stacionarnega in zdraviliškega do izletniškega in rekreativnega. Prav je, da se omogoči in spodbuja razvoj vseh možnih oblik. Pri tem bi morali upoštevati le nekatere okoljske in prostorsko ureditvene omejitve, da bi ohranili kvaliteto okolja in značaj podeželskih naselij in podeželske krajine. S tega vidika je treba omejevati preveliko koncentracijo izletniškega in rekreativnega turizma na posameznih lokacijah in se izogibati izgradnji velikih turističnih kompleksov z objekti hotelskega tipa, oziroma je treba take komplekse locirati tako, da ne motijo harmonije podeželskega prostora.

Kmečki turizem oziroma turizem na kmetijah je posebna oblika turizma, ki je na podeželju še kako pomemben. To je v bistvu neke vrste dopolnilna dejavnost na manjših kmetijah, ki omogoča dodatni vir dohodka, tako da neposredno tržijo svoje kmetijske proizvode, da tržijo svoje proste nastanitvene zmogljivosti. Vse pomembneje je vključevati še druge elemente turistične ponudbe, kot so: obiskovanje prireditev, organiziranje izletov, pohodov, jahanja, obiskovanje naravnih in kulturnih znamenitosti in podobno. Tudi gostom na turističnih kmetijah je treba omogočiti čim bogatejše doživljanje okolja, v katerem počitnikujejo. To pomeni, da je potrebno kmečki turizem intenzivno vpeti v splošni turistični razvoj ožjega in širšega območja.

9.6.1 Problemi pri razvoju turizma na podeželju

Problemi pri razvoju podeželja so tudi problemi pri razvoju turizma in nanj tudi zelo vplivajo. Na podeželju je prisotna različna problematika in navajamo samo nekaj ključnih primerov z vidika turizma:

- podeželje je zapostavljeno območje zaradi njegove obsežnosti, ki zahteva velika vlaganja za majhen izplen
- podeželje ima množstvo naravne, kulturne in etnološke dediščine, ki v hitenju v moderne čase vse bolj izginja
- naše podeželje spontano in nevarno izgublja svojstveno sliko slovenske kulturne krajine s tradicionalnimi kmetijskimi sistemi, kmečkimi naselji, poljsko razdelitvijo, kmečko arhitekturo, kozolci, kaščami, kočami in hrami, »klučajami« in zidanicami, čebelnjaki itd.
- bolj ko se podeželje razvija, hitreje izginjajo naštet identitete slovenskega podeželja, ki bi lahko bile ključna prednost in privlačnost razvoja turizma na podeželju;
- podeželje se kadrovsko izjemno stara, mladi zaradi socialne varnosti odhajajo z njega, kmetijstvo zaradi kmetijske problematike zastaja, s tem pa nastopa problem zaraščanja in onemogočanje razvoja podeželja nasploh
- podeželsko prebivalstvo vseh starostnih struktur je posebej potrebno ozaveščanja, usposabljanja, prepričevanja, razvoja zaupanja v institucije in svetovalne službe ter akcij, v katerih to prebivalstvo vidi svojo dolgoročno perspektivo in interese

- zelo problematična so obmejna območja, ki bi bila za turizem med sosednjima državama najbolj perspektivna
- na nerazvitih podeželskih območjih ni turističnih društev niti drugih razvojnih potencialov, ki bi pospeševali razvoj teh območij in turizem
- za območja, kjer ni lastne iniciative, se tudi občinski in državni faktorji posebej ne zavzamejo ali pa le ob katastrofah
- na podeželju je mnoštvo še neodkritih, neraziskanih in nezadostno poznanih naravnih, kulturnih, zgodovinskih, narodopisnih in drugih znamenitosti, ki bi jih morali izjemno dobro tržiti
- samo na podeželju je mnoštvo šeg in običajev ter bogata kulinarika, ki v mnogih območjih nepovratno izginja, saj je bil dolgo časa prekinjen tok ljudskega izročila in mnenje, da mora vse staro v staro šaro in pozabo
- podeželje je v mnogih predelih komunalno neurejeno in krajinsko še vedno zanemarjeno.

Gledano na podeželje z vidika možnosti razvoja turizma velja ugotoviti, da je to območje izjemno bogato s potencialno turistično ponudbo, potrebno pa izjemnih naporov, sistematike in profesionalnih prijemov, da bi ob tem mogla tudi turistična društva prevzeti vlogo aktivnega soustvarjalca turističnega razvoja podeželja.

9.6.2 Kritični pogled na turizem

Turizem je kot del dejavnosti potrebno opredeliti tudi z določeno kritiko. Za razvoj, ki se je začel uveljavljati v občini, je bil potreben predvsem finančni prispevek, ki ni majhen zalogaj za tako majhno občino, saj je potrebno za določen razvoj podeželskega turizma veliko vlaganja, da se na koncu pokaže majhen izplen. Samo po sebi je razvidno, da primanjkuje predvsem prostorov za prenočitve, saj glede tega skoraj nobene možnosti. Že to je velik problem, ki bi ga bilo treba urediti, ker nekateri turisti ne pridejo samo za en dan. Potrebno bi bilo sodelovanje z drugimi občinami, da bi s tem pridobili tudi na prenočitvenih možnostih in s tem zadovoljili potrebe turistov. Sama povezanost bi morala temeljiti tudi na tem, da bi se izboljšale prometnice, ki peljejo na to območje. Kmečki turizem bi pripomogel k temu, da bi

z najemom sob in s prodajo domače hrane pripomogli k boljšemu zaslužku domačinov in tako bi se izboljšali pogoji zaposlitve v občini. Pri tem je še omembe vredno tudi to, da ljudje sami včasih niso dovolj zainteresirani za kmečki turizem, ki bi moral imeti skoraj glavno moč na podeželju. Sodelovanje s prebivalstvom v tako majhni občini, kot je Razkrižje, je izjemnega pomena, da se lahko zadovolji turista. Pomanjkanje urejenih parkirnih prostorov je težava s katero se je potrebno spopasti in jo rešiti. Glede obstoječih dejavnosti bi se dalo še marsikaj urediti in izboljšati. To velja tudi za predstavitev okolja, ki bi se lahko najprej izvedla v Kulturnem domu in se nato preselila v naravo. Okolje, v katerem se nahajajo energijske točke, bi bilo treba dodatno vzdrževati in urejati. Dodelati bi se morale pešpoti, ki vodijo turista po energijskih točkah in jih posodobiti, ter bolj označiti. Za turiste so pomembni tudi internetni viri, da se lahko sploh odločijo za ogled naših znamenitosti. Tu gre za dostopnost do občine, kje se sploh nahajamo in podroben opis vseh znamenitosti, ter kulturne in naravne dediščine. Izdelava kakšnega zemljevida, na katerem bi bile prikazane vse znamenitosti in seveda sama promocija kraja bi izdatno pripomogla k prihajanju večjega števila turistov. Pri razvoju je seveda pomembno tudi mlajše prebivalstvo, ki bi ga bilo treba vključiti. Tu mislimo na osnovno šolo, s katero bi bilo potrebno sodelovati in tako pridobiti na nadaljnjem razvoju. Turizem kot dejavnost pa sam po sebi temelji na tem, da je potrebno veliko vlaganja denarja, da se dosežejo zastavljeni cilji, ki včasih tudi niso dosegljivi, saj ni vedno možno zagotoviti zadostnih sredstev za izpeljavo le-teh.

9.6.3 Povezanost turizma z širitvijo naselja Gibine

Povezava med turizmom in širitvijo vasi bi naj temeljila na tem, da bi se turisti, ki bi obiskovali te kraje, sonaravno seznanili tudi z možnostjo prebivanja na teh območjih, ki so predvidena za širitev vasi. S to možnostjo bi se seveda zanimanje za gradnjo svojih domov na območju Gibine povečala in turizem bi s tem pridobil na večji veljavi. Vsako leto se veliko turistov odpravi v naše kraje, saj se število giblje nekje okrog 50 tisoč, kar je za tako majhno občino seveda zelo dobrodošlo. Prisotnost turistov, ki obiskujejo naše kraje, bi s predstavitvijo »novega naselja«, lahko pripomogla k temu, da bi povečali zanimanje za gradnjo novih parcel in s tem bi se povečalo število prebivalstva v občini. Turizem se smatra kot dejavnost, v katero je vedno znova potrebno vlagati in jo posodablјati ter uvajati novitete,

saj le s tem pridobimo na ugledu samega kraja. Z vidika nadaljnjega razvoja je ta povezava seveda dobrodošla, kajti prebivalstvo na tem območju je dokaj zapostavljeno, saj se nahaja ob meji s sosednjo Hrvaško. Pridobitev večjega števila prebivalstva bi bila koristna tudi z druge strani. Pripomogla bi k temu, da ne bi osnovna šola postajala vse bolj prazna, kot se dogaja v zadnjih nekaj letih, saj je število mladih družin v občini izjemno malo. Naši kraji si ne zaslužijo, da bi se prebivalstvo počasi izselilo, saj s tem ne bi nihče pridobil ničesar. Prav je tudi to, da ocena te povezave ni pomembna le za prebivalstvo in njegov nadaljnji razvoj, ampak tudi za podeželje, ki je glede na mestno okolje nekaj posebnega. Čeprav je včasih podeželje zapostavljeno, je njegova vrednota še zmeraj izrazitega pomena.

10 ZAKLJUČEK

Podeželje kot prostor se stalno spreminja, saj so vasi ena izmed glavnih znamenitosti tega področja, ki mu dajejo določeno vsebino kulturne krajine in s tem se večja zanimanje za prebivanje na podeželju. Pomembnost tega se izraža v tem, da so določena naselja veliko bolj ekonomsko in socialno urejena kot recimo nekateri večje kraji.

Diplomska naloga je določena ideja, ki jo človek dobi na podlagi svojih interesov, kako npr. izboljšati svoj domači kraj in zadovoljevanje človeških potreb. To velja še posebej takrat, kadar je to možno uresničiti, saj je za ljudi pomembna vsaka sprememba, s katero pridobijo določen širši aspekt.

Moja naloga je zasnovana na podlagi širitve vasi in njenega nadaljnega razvoja ter tudi turizma v občini, ki bi naj pripomogli k temu, da bi se izboljšale bivalne razmere v vasi. Za izboljšanje so pomembni tudi drugi dejavniki, npr. turizem, ki jih je potrebno analizirati in izvesti določene študije na tem področju, da lahko potem pridemo do neke končne slike. Najpomembnejši dejavnik je vsekakor človek, ki živi na podeželju in si ustvarja svoje poglede na podeželje, ker pa ni sam, je potrebno te interese, ki jih ima vsak posameznik, uskladiti tako, da se ustvari neko ravnovesje v podeželskih vaseh. To pomeni, da se je potrebno včasih prilagoditi drugim in se ne osredotočiti samo na sebe, kajti s tem ne bi nič pripomogli k nadaljnjemu razvoju podeželja.

Občina Razkrižje v katero so vključena naselja Gibina, Šafarsko, Razkrižje, Veščica, Kopriva in Šprinc, šteje okrog 1300 prebivalcev. Statistični podatki kažejo stalno upadanje rojstev, tako da je med drugim že nekoliko ogrožen obstoj samostojne šole, to pa ima negativne posledice tudi na drugih področjih. Da bi vendarle ustavili ta trend in ohranili poseljenost, se je pripravil poseben odlok, s katerim so se zagotovile parcele v kraju Gibina in so namenjene za gradnjo individualnih hiš z možnostjo ureditve mirnih obrtnih ali servisnih objektov. Zanimivo je, da naj bi se te parcele razdelile zainteresiranim družinam po zelo majhnem denarnem fondu. Občina je že poskrbela za ureditev osnovne infrastrukture. Tako je vodovod že zgrajen, medtem pa tečejo priprave za izgradnjo električnega transformatorja in dovodne

ceste. Ker še ni zgrajenega kanalizacijskega omrežja, je bil sprejet predlog, da bi v novem naselju zgradili tudi skupinsko vodotesno greznico. Parcele bodo velike od nekaj manj kot 6 do blizu 10 arov, možna je tudi združitev dveh parcel v eno. Objekti, ki jih bodo lahko družine gradile, so zasnovani kot enonadstropni, do vsake stavbe pa bo možen dovoz z javne ceste. Le-to bodo razširili na pet metrov, asfaltirali in ob vzhodni strani zgradili pločnik.

Urejanje podeželja je ena izmed agrarnih nalog, ki jih je potrebno reševati, saj je Slovenija bolj ali manj sestavljena predvsem iz vasi. Zato se je potrebno glede ohranjanja podeželja in njegove krajinske slike včasih zamisliti, ker so to vrednote, zaradi katerih drugi ljudje prihajajo v podeželske kraje.

VIRI:

Graj, J. 2005. Brezplačne parcele: Nekaj, s čimer bo občina Razkrižje najbrž postala "slavna", Vestnik 19, str: 14.

Graj, J. 2004. Od izvira do slapa, toplic, gosi, rac ... :Razkrižje-Šafarsko-Gibina-Sv. Martin na Muri, Vestnik 13, str: 9.

Prosen, A. 1993. Sonaravno urejanje podeželskega prostora, Ljubljana, str: 117-124.

Drozg, V. 1989. Morfologija vaških naselij, Ljubljana, str: 48.

Fister, P. 1993. Arhitekturne krajine in regije Slovenije, Ljubljana, str: 245.

Durjava, M. 1986. Načela oblikovanja slovenskih kmečkih naselij in ljudske arhitekture, Murska Sobota, str: 107.

Orožen Adamič, M. 1995. Krajevni leksikon Slovenije, Ljubljana, str: 638.

Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, 2001. Strokovne podlage za varstvo kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana občine Razkrižje, Maribor, str:20.

ZEU-Družba za načrtovanje in inženiring d.o.o. 2005. Lokacijski načrt za območje stanovanjskih hiš v Gibini LN-41-04, Murska Sobota, str: 26.

Klemenčič, M. 1996. Družbeno geografski prehod ali preskok, Ljubljana, str: 16.

Podatki Popisa prebivalstva, Zavod R Slovenije za statistiko.

Miklavžin, V. 2004. Diplomaska naloga, Prenova in ureditev naselja Šentrupert na Dolenjskem, Ljubljana, str: 165.

Benko, B. 2007. Diplomaska naloga, Predlog ureditve naselja Moravske Toplice, Ljubljana, str: 90.

Spletni viri:

Iskanje enot nepremičnin kulturne dediščine: <http://rkd.situla.org/>. (15. 12. 2007)

Občina Razkrižje: [http://www.razkrijze .si](http://www.razkrijze.si). (15. 12. 2007)

Agencija RS za okolje: <http://www.arso.gov.si/>. (23. 3. 2008)

Pelc, S. 2002 . Geografija in celostni razvoj podeželja:

http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/geo/Publikacije/Dela/files/Dela_18/18%20pelc.pdf.

(5. 1. 2008)

Pomurje:

<http://images.google.si/images?q=pomurje&gbv=2&ndsp=20&svnum=10&hl=sl&start=0&sa>

(5. 1. 2008.)

Turistična zveza Slovenije:

<http://www.turisticna->

[zveza.si/doc/misel/POLOZAJ%20IN%20VLOGA%20TURISTICNIH%20DRUSTEV%20%20NA%20PODEZELJU-7.doc](http://www.turisticna-zveza.si/doc/misel/POLOZAJ%20IN%20VLOGA%20TURISTICNIH%20DRUSTEV%20%20NA%20PODEZELJU-7.doc). (10. 2. 2008.)

Banka statističnih podatkov: <http://bsp1h.gov.si/D2300kan/komstar.html/> (10. 12. 2007)